

DANSA A L'ESCOLA. MAPA DE BONES PRÀCTIQUES.

EDITORS

DOLORS CAÑABATE

GEMMA CALVET

MARCEL BASSACHS

COORDINADORS

SANDRA BOGOPOLSKY

JORDI COLOMER

col·lecció: **dos punts 10**

{
Universitat
de Girona
}

Dansa a l'escola.
Mapa de bones pràctiques.

Avís legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, la distribució, la comunicació pública i la transformació per generar una obra derivada, sense restricció sempre que se'n citi el titular dels drets (Universitat de Girona).

La llicència completa es pot consultar a

<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/es/legalcode.ca>

Publicació a càrrec de:

Universitat de Girona (UdG)

Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya (APdC)

Companyia de dansa Moviment Lantana

Institut de Ciències de l'Educació Josep Pallach de la Universitat de Girona (ICE, UdG)

Editors:

Dra. Dolors Cañabate (Departament de Didàctiques Específiques, UdG)

Gemma Calvet (APdC) i

Marcel Bassachs (companyia de dansa Moviment Lantana).

Coordinadors de la publicació:

Sandra Bogopolsky (APdC) i Dr. Jordi Colomer (UdG).

Edita:

Servei de Publicacions de la UdG.

www.udg.edu/publicacions - a/c: publicacions@udg.edu

© D'aquesta edició: Universitat de Girona

Primera edició: juny 2016

ISBN: 978-84-8458-4674

ÍNDEX

Presentació	5
<i>Gemma Calvet, Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya</i> <i>Marcel Bassachs, Companyia de dansa Moviment Lantana i Universitat de Girona</i>	
Recorreguts de formació en dansa	7
<i>Sílvia Borrell, Servei d'Ordenació d'Ensenyaments de Règim Especial</i> <i>del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya</i>	
El moviment en els continguts curriculars de l'escola	9
<i>Dra. Jannick Niort, Universitat de Manresa, Universitat de Vic-Universitat</i> <i>Central de Catalunya i Universitat de Barcelona</i>	
La dansa a l'escola	13
<i>Gemma Calvet, Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya</i>	
El perfil de l'especialista que imparteix dansa a l'escola	17
<i>Dra. Dolors Cañabate, professora de l'Àrea de Didàctica de l'Expressió</i> <i>Corporal de la Facultat d'Educació i Psicologia, de la Universitat de Girona</i>	
Dansa i diversitat metodològica	21
<i>Amèlia Aguilera, psicòloga educativa i terapeuta familiar sistèmica; professora</i> <i>del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya</i>	
Mapa de Bones Pràctiques sobre dansa a l'escola	25
<i>Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya, Universitat de Girona</i> <i>i Companyia de dansa Moviment Lantana</i>	
Inventari de projectes sobre dansa a l'escola	55
<i>Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya i Companyia de dansa</i> <i>Moviment Lantana.</i>	

PRESENTACIÓ

Gemma Calvet

Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya

Marcel Bassachs

Companyia de dansa Moviment Lantana i Universitat de Girona

La Jornada “Dansa a l’Escola” va tenir lloc a la ciutat de Banyoles el 14 de desembre de 2015, i l’organitzen conjuntament l’Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya i la companyia de dansa Moviment Lantana, amb el suport de la Universitat de Girona, que edita aquesta publicació.

La jornada s’organitza a partir de les dues conferències plenàries de les ponents convidades, la Sra. Sílvia Borrell, del Servei d’Ordenació d’Ensenyaments de Règim Especial del Departament d’Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, i la Dra. Jannick Niort, de la Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya. També s’estructura a partir de les discussions i conclusions de tres taules de debat dirigides per tres relatores: “La dansa a l’escola”, relatora: Gemma Calvet, de l’Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya; “El perfil de l’especialista que imparteix dansa a l’escola”, relatora: Dra. Dolors Cañabate, professora de l’Àrea de Didàctica de l’Expressió Corporal de la Facultat d’Educació i Psicologia de la Universitat de Girona, i “Dansa i diversitat metodològica”, relatora: Amèlia Aguilera, psicòloga sistèmica i professional de l’educació i professora del Departament d’Ensenyament de la Generalitat.

Aquesta publicació presenta les conferències plenàries i les conclusions de les tres taules de debat, que incorporen les aportacions més destacades dels prop de cent cinquanta assistents a les jornades. Es presenten també les descripcions dels 24 projectes que van formar part de les tres taules de discussió i que van ser acceptats pel comitè científic de la jornada. L’acceptació d’aquestes propostes es va fer tenint en compte la seva qualitat, sota els criteris formals de bona pràctica: 1) els objectius de l’experiència són explícits i es formulen de manera clara i ben definida, 2) l’experiència presentada és efectiva, ja que demostra un impacte positiu i tangible sobre la millora de la pràctica de la dansa a l’aula, 3) l’experiència presentada és innovadora, per tal com desenvolupa solucions noves o creatives, i 4) l’experiència presentada és replicable, atès que serveix com a model per desenvolupar iniciatives i actuacions per als agents que porten a terme projectes de dansa a l’escola. Les experiències o propostes presentades expliciten els objectius de l’experiència, el públic objectiu a qui van dirigides, les metodologies emprades per aconseguir els objectius, els resultats i l’anàlisi de la pràctica a l’escola i, finalment, la reflexió i les conclusions per part de les persones que porten a terme cadascuna de les experiències a l’aula.

Aquesta publicació, *Dansa a l’escola*, recull doncs les principals i més innovadores experiències d’arreu de Catalunya que es porten a terme a les escoles i instituts. Impliquen una millora en la innovació docent, pel fet que moltes d’aquestes propostes es basen en el treball i avaluació de les competències bàsiques del marc de referència curricular a les escoles i instituts i alhora fan una especial atenció a les necessitats de

la comunitat educativa, amb l'alumne en el centre de la relació ensenyament-aprenentatge. Moltes d'aquestes experiències recullen pràctiques i activitats d'aprenentatge cooperatives, liderades per agents de l'ecosistema educatiu amb diferent perfil: mestres d'escola, professors d'institut, educadors socials, treballadors socials, ballarins, coreògrafs, etc.

Les sinergies entre els agents que desenvolupen dansa a l'escola s'inspiren en el principi de la significació, és a dir, es proposen i s'apliquen experiències d'aula que generen construcció d'instruments, activitats i estratègies orientades a fer que els aprenentatges siguin més significatius. Amb tot, es plantegen aquestes primeres jornades de dansa a l'escola per tal d'establir un mapa de bones pràctiques al voltant de la dansa a l'escola i per debatre quins projectes es porten a terme actualment a l'escola, quins són els aprenentatges derivats de la pràctica de la dansa a les escoles i als instituts, quin ha de ser el perfil de l'especialista –a més dels mestres– que imparteix dansa a l'escola, quines són les metodologies més adients per implementar projectes de dansa a l'escola i quines avaluacions produeixen un coneixement més efectiu de l'aprenentatge de tots els agents de l'ecosistema educatiu.

RECORREGUTS DE FORMACIÓ EN DANSA

Sílvia Borrell

*Servei d'Ordenació d'Ensenyaments de Règim Especial
del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya*

En aquesta breu intervenció es vol apuntar on es troba la dansa dins del sistema educatiu reglat. Des del punt de vista orgànic, l'ensenyament de la dansa forma part dels ensenyaments de règim especial, un servei dins la Direcció General d'Ordenació de la Formació Professional Inicial i els Ensenyaments de Règim Especial, que recull els ensenyaments no obligatoris als quals s'accedeix amb prova d'accés o prova de nivell, com els cicles formatius d'arts plàstiques i disseny, els idiomes impartits en escoles oficials (EOI), els cicles formatius d'esports, els tres trams educatius de la música i de la dansa (no reglat, professional i superior) i els ensenyaments superiors d'art dramàtic, disseny i conservació i restauració de béns culturals.

Des del Servei d'Ordenació d'Ensenyaments de Règim Especial es regula la formació de dansa: a través d'escoles de dansa autoritzades (d'ensenyaments dits no reglats i que representen aproximadament un 20 % dels centres que imparteixen dansa en horari extraescolar a Catalunya), dels conservatoris i centres privats professionals (des d'on es prepara els estudiants per entrar en el món laboral, com a ballarins, principalment), i d'un conservatori superior que imparteix pedagogia de la dansa i coreografia. El títol superior capacita per impartir docència de dansa a les escoles autoritzades i en centres i conservatoris professionals. A més, cursant un màster específic, els professionals de la dansa també poden accedir al món laboral com a professors de secundària i impartir educació física i les matèries Anatomia aplicada i Història de la música i de la dansa. El doctorat dóna dret a impartir docència en l'àmbit superior.

Si es compara el volum d'alumnat i el nombre d'escoles autoritzades, conservatoris professionals i centres superiors de dansa amb les mateixes dades pel que fa a la música, que té un marc normatiu similar, les xifres són notablement inferiors en el cas de la dansa (vegeu <http://ensenyament.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/dades-curs-actual/>).

La Direcció General d'Educació Infantil i Primària s'encarrega de l'ordenació curricular d'aquests trams educatius. Pel que fa al currículum de primària, la dansa forma part de l'àmbit artístic, que inclou música i dansa, visual i plàstica, així com de l'àrea d'educació física, i està inclosa en algunes de les set competències bàsiques que es descriuen en el Decret 119/2015.

La Direcció General d'Educació Secundària i Batxillerat s'encarrega de l'ordenació curricular d'aquests trams educatius. Dins el currículum de l'educació secundària obligatòria, la dansa forma part de l'àmbit artístic (dels nou àmbits de coneixement), però quan els àmbits cristal·litzen en assignatures, la dansa "desapareix" en les matèries obligatòries, tot i que es pot introduir en les matèries optatives, a criteri del centre.

En el batxillerat, la dansa està present en les assignatures d'Anatomia aplicada i Història de la música i de la dansa, dins de la modalitat d'Arts, que la LOE va dividir en dues vies –Arts Plàstiques i Arts Escèniques, Música i Dansa– i la LOMCE ha retornat a una sola via, la d'Arts.

La dansa té, doncs, espais en els trams obligatoris i postobligatoris del sistema educatiu, en què s'ha d'anar desenvolupant més enllà del que s'ha fet fins a dia d'avui. A més, dins del seu marge d'autonomia, els centres poden incorporar –i ja incorporen, de fet– activitats que enriqueixin el currículum més enllà del que prescriu la normativa marc.

És el que la filòsofa Eulàlia Bosch plantejava en una conferència el 2006, ja fa uns quants anys, però que és perfectament vigent: la importància d'un espai de “tensió” dins del sistema educatiu, entre l'ordenació i la innovació. És en aquest espai on s'obre un camp natural per als projectes i per anar més enllà. Idealment, allò que els projectes innovadors han fet avançar i que s'ha demostrat rellevant en la pràctica educativa passarà a formar part de l'ordenació, en un procés de millora contínua del sistema educatiu.

EL MOVIMENT EN ELS CONTINGUTS CURRICULARS DE L'ESCOLA

Dra. Jannick Niort

*Universitat de Manresa, Universitat de Vic-Universitat Central
de Catalunya i INEFC-Universitat de Barcelona*

Des de l'aparició dels homínids, s'ha considerat el moviment com la primera forma de comunicació entre els individus, fins i tot abans de la paraula. I no parlarem dels animals, perquè no és el tema, que d'una forma natural i espontània utilitzen el llenguatge corporal. Amb això vull dir que el que és curiós és que el motiu pel qual avui estem reunits sigui per parlar de moviment, d'expressió corporal, de dansa, i que tinguem molts interrogants i moltes qüestions per resoldre. No obstant això, si bé el moviment va ser la primera expressió de llenguatge no verbal, es va desenvolupar com a manifestació ritual, religiosa i espiritual fins arribar a l'època dels grecs, egipcis, romans i etruscs, que professaven un veritable culte al cos i per als quals les danses eren també executades amb finalitats d'esbarjo. No serà fins a l'era daurada del Renaixement, època per excel·lència del desenvolupament de les arts en general, que la dansa coneixerà el seu més gran desenvolupament, amb la creació de la primera acadèmia de dansa, a França, l'any 1661 (Reial Acadèmia de Dansa, fundada per Lluís XIV). I la dansa es va institucionalitzar i es va tornar molt elitista. No ens estendrem sobre la història de la dansa, però és clar que en cap història de la dansa es parla de la dansa com a contingut d'ensenyament a les escoles.

Fins als segles XIX i XX, amb Isadora Duncan, Jaques-Dalcroze, Laban i Malkovsky, no trobem una metodologia enfocada a l'ensenyament del moviment als infants, nens i nenes. Aleshores era un ensenyament extraescolar, com va ser habitual fins als anys 60. Llavors, què passava amb la dansa a les escoles? A la legislació dels anys 60, la dansa apareixia de forma molt confusa, poc definida. A les escoles, més aviat, s'estudiava la gimnàstica i es feia esport. La durada i la freqüència de les classes eren limitades, en funció de la formació del professorat que impartia aquestes classes. Però potser no es pot generalitzar, ja que en els països nòrdics l'educació física i l'educació esportiva estaven més ben considerades.

A Catalunya va haver-hi un moviment educatiu, a partir del 68, amb l'aparició de la psicomotricitat de la metodologia de Lapiere i Aucouturier, entre d'altres. Va ser significativa l'aparició d'un grup de docents i psicòlegs seguidors de Wallon que, entre altres tasques, van traduir els textos del mateix Wallon. Això va donar una empenta per treballar el cos a l'escola i serà a la LOGSE (1990) que apareixerà en els blocs de continguts, exactament en el bloc 3: "Activitats físiques artisticoexpressives, per fomentar l'expressivitat mitjançant el cos i el moviment, sent inclosa la dansa, entre d'altres activitats."

Tanmateix, es presenta un altre dilema. A l'escola, en relació amb la dansa, què es treballa exactament? Quines tècniques, quines metodologies s'apliquen? A l'escola, en quina mesura es treballa la dansa? Al DOGC, n. 5216, pàg. 68267, Educació infantil 1r i 2n cicles, 16.9.2008, s'explicita: "Progressar en el coneixement i domini del seu cos, en el moviment i la coordinació, tot adonant-se de les seves possibilitats", per al primer

cicle (0-3 anys). A segon cicle (3-6 anys) s'explicita: "Joc i moviment", "Gust i valoració del joc, l'exploració sensorial i psicomotriu com a mitjà de gaudi personal i de relació amb si mateix, amb els altres i amb els objectes i la situació espaciotemporal, tot avançant en les possibilitats expressives del propi cos. Expressió, a partir de l'activitat espontània, de la vida afectiva i relacional mitjançant el llenguatge corporal. Domini progressiu de les habilitats motrius bàsiques: coordinació, to muscular, equilibri, postures diverses i respiració." Llavors, si analitzem aquests continguts, s'observa que en cap moment es parla de dansa, sinó de llenguatge corporal, d'expressió corporal, de comunicació no verbal o de comunicació corporal.

En el currículum d'educació primària de l'any 2009, pàg. 94, s'explicita: "Els objectius i els continguts de l'educació artística pretenen que les nenes i els nens adquireixin la capacitat d'interpretar i representar el món: aprendre a percebre, però també a produir a partir del coneixement i de la comprensió de si mateix i del seu entorn i a entendre les imatges com una representació de la realitat." S'observa, doncs, que l'àrea d'educació artística manté uns enllaços evidents amb l'àrea d'educació física, per tal com totes dues àrees treballen el sentit estètic i creatiu de l'expressió i la comunicació corporals, de manera especial per mitjà de la dansa. La dansa ajuda l'alumnat a conèixer les seves possibilitats corporals, a respectar-se i respectar els altres i a compartir una experiència corporal transmesa per mitjà dels sentits i enriquida amb la música.

En el currículum d'educació secundària obligatòria del 2009, pàg. 138, s'explicita, per al primer curs: "Expressió corporal: Identificació del cos expressiu: postura, gest i moviment. Aplicació de la consciència corporal a les activitats expressives. Experimentació d'activitats expressives orientades a afavorir una dinàmica positiva del grup. Disposició favorable a la desinhibició en les activitats d'expressió corporal." Per al segon curs, s'explicita: "Expressió corporal: recerca de diferents maneres de comunicar-se, per mitjà del llenguatge corporal, utilitzant les diferents parts del cos alhora i separatament, amb i sense suport musical. Disposició favorable a la desinhibició en les activitats comunicatives. Acceptació de les diferències individuals i respecte davant l'execució dels altres." I per al tercer curs: "Expressió corporal: realització d'improvisacions individuals i col·lectives, amb i sense suport musical. Disposició favorable a la pràctica de les activitats d'expressió corporal amb tots els companys i companyes." L'anàlisi d'aquests continguts mostra que no es parla de dansa, en cap dels nivells educatius analitzats.

Amb aquest prelude i repàs dels currículums, es plantegen, en el marc d'aquesta jornada, tres taules de debat per tal d'esbrinar i debatre possibles aplicacions de la dansa en el marc educatiu: la dansa a l'escola, el perfil de l'especialista i la metodologia emprada. En primer lloc, s'hauria de definir exactament què es vol treballar a l'escola: el moviment? Però en quina escola? No és el mateix treballar amb nens i nenes d'educació infantil, amb infants de primària o amb joves de secundària. I no he dit res de les escoles bressol on es pretén ensenyar anglès, informàtica, natació i dansa, que trobem sovint en la publicitat de les escoles mateixes.

Quan es parla de moviment en els continguts de les etapes curriculars, es parla de la dansa, la psicomotricitat, l'expressió corporal, l'educació corporal, la gimnàstica, etc.?

Potser seria interessant definir amb quina etapa es correspon un cert tipus de moviment o un altre, i no voler ensenyar-ho tot a tothom? Jean Le Boulch apostava per un ensenyament a través del moviment, i molt poques escoles utilitzen la seva metodologia. Tenia en compte la dansa com una de les activitats a impartir. Passa el mateix a les escoles Waldorf i amb la metodologia de Rudolf Steiner. Ara seré crítica. Per què Finlàndia té el major percentatge d'èxit escolar? Per què els infants no comencen l'aprenentatge de la lectoescriptura fins als set anys? Doncs perquè abans dels set anys treballen el cos, la creativitat, la imaginació i, sobretot, consoliden les bases motrius del seu cos, de la seva estructura òssia i muscular i preparen així la perfecta assimilació de l'aprenentatge cognitiu.

A Catalunya hi ha una ànsia tremenda perquè els infants de 3 anys sàpiguen llegir i escriure, fins i tot abans de saber reconèixer la dreta i l'esquerra i orientar-se en l'espai. No tenen la coordinació visomanual assegurada, ni tan sols tenen assegurada la coordinació en general i els exigim unes capacitats més enllà de les seves possibilitats. No deixarem de banda els infants amb altres capacitats, tant si són més altes com si són més baixes. Cada edat, cada infant, necessita desenvolupar-se segon el seu propi ritme, i s'ha d'adaptar el moviment a les seves capacitats. Llavors, és important treballar el cos des de la infantesa, però sempre cal tenir en compte a qui va dirigit aquest ensenyament. Amb els alumnes de primària i secundària, a més, cal abordar una altra qüestió, el gènere: per als nens, el futbol i per a les nenes, la dansa.

Des del 1968 o 1970 hi ha un intent de treballar la dansa a les classes d'educació física i és quan apareix el concepte d'*expressió corporal* que engloba la participació de nois i noies. Això implica, com a primer punt, que és el professor d'educació física qui imparteix la dansa o, millor dit, l'expressió corporal. I sorgeix la pregunta: aquest professor, per més bona voluntat que hi posi, està preparat per impartir aquesta assignatura? S'ha de reconèixer que des de la implantació dels estudis d'INEFC a tot l'Estat, el professorat d'educació física sol estar qualificat per impartir la matèria. El que passa és que hi ha més homes que dones.

Un treball recent de Mar Montávez i Ignacio González López (2012) analitza el perfil dels professors que solen treballar la dansa, o l'expressió corporal, a classe d'educació física. La majoria són docents sense iniciativa. És un col·lectiu amb una mitjana d'edat alta i amb formació generalista, un col·lectiu que és afí a l'expressió corporal però que necessita ajuda per portar-la a terme. És un col·lectiu que no segueix formació continuada, que està format per docents confusos que representen un terç de la població docent, els quals han rebut poques nocions d'expressió corporal i als quals els preocupa més el control de la classe que no pas els continguts de l'assignatura. Els docents motivats d'aquest col·lectiu són un grup minoritari però conscient del fet que necessiten una formació, i que la van adquirint de forma particular mitjançant llibres, cursos i seminaris. Aquest grup es divideix en dues classes de docents motivats: els que treballen més la tècnica de la dansa, amb ensenyament de passos i diversos balls, i els que treballen més la creativitat i l'expressió, deixant que els alumnes explorin de forma més autònoma la utilització del moviment. Però tant els docents tècnics com els docents expressius necessiten una formació més ampla, més rigorosa, amb estratègies didàctiques i amb continguts més elaborats. I per acabar aquest repàs sobre els continguts i el perfil dels docents, queda

un grup molt reduït, que és el grup de docents pioners i els docents atrevits. Els primers obren camí i els segons, els atrevits, els segueixen. Normalment tenen una formació inicial en expressió corporal i, sobretot, tenen una formació contínua en activitats artisticoexpressives i solen incentivar les competències artístiques corporals (Montávez i González López, 2012).

Es pot concloure, doncs, que el treball corporal ha anat prenent importància al llarg dels segles, i de la mateixa manera ha anat perdent protagonisme davant el creixent reconeixement de les competències cognitives i l'aparició de l'era de la informatització. Tanmateix, l'escola actual està prenent consciència de la importància del treball corporal en l'educació en general i en el desenvolupament dels infants en particular. L'escola demana aplicar les eines adequades, que ja hi són, però aquesta aplicació requereix uns professionals formats i preparats per utilitzar totes les metodologies existents de la millor forma possible vers una educació holística real.

Montávez, M; González López, I. (2012). "La expresión corporal en educación física en primaria. Conclusiones sólidas para una sociedad líquida". *Tàndem*, 39-2.

LA DANSA A L'ESCOLA

Gemma Calvet

Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya

1. Relació de projectes de la taula de debat

- “Programa MUS-E”, de Glòria Sardà.
- “Dansa a les escoles”, de la Cia. Mons Dansa.
- “Projecte d’educació artística i cultural amb dansa a les escoles de Catalunya”, de Sudansa.
- “Creadors en Residència”, d’ ICUB/Graner.
- “AGITART’educa”, de la Cia. Agitart.
- “Dansa a l’escola Mil·lenari”, Escola Mil·lenari (Cardedeu).
- “T.E. Dansa”, de la Cia. Cobosmika.
- “Projecte Tàndem”, de Fundació Catalunya la Pedrera / Mercat de les Flors – Graner.

2. Introducció

La dansa a l’escola és una realitat que habitualment imparteixen, a través del currículum d’educació física i de música, els mestres d’aquestes disciplines. Però cada vegada hi ha més projectes de dansa a les escoles duts a terme per professionals de la dansa.

3. La dansa a l’escola

Com han arribat els projectes de dansa a l’escola? En la majoria dels casos representats a la taula de debat, són els professionals de la dansa els que proposen un projecte als centres educatius i, en molt pocs casos, són els mateixos centres els que cerquen un especialista per dur a terme una activitat relacionada amb la dansa.

El més habitual és que sigui el professional de la dansa el que presenta el projecte a l’escola i que aquest es realitzi fora dels continguts curriculars. Molts dels projectes d’aquesta taula provenen de companyies professionals de dansa que han desenvolupat una vessant educativa: la companyia Mons Dansa, amb “Dansa a l’escola”, que va néixer arran de la residència de la companyia a Sant Cugat del Vallès; la companyia Cobosmika a Palamós, amb “T.E. Dansa”, Agitart a Figueres, i Sudansa, entitat que duu el treball de diversos coreògrafs en actiu a diferents escoles del país.

Habitualment, el projecte es planteja amb la participació de l’alumne en un procés artístic creatiu molt més que en la transmissió d’un estil concret de dansa. També en aquesta taula de debat hi ha projectes que utilitzen l’art, en aquest cas la dansa, com a

eina d'integració social en escoles d'entorn maltractat. En aquesta línia, ens trobem amb el projecte "MUS-E".

Són molt pocs els casos en què el projecte de dansa a l'escola hagi estat engegat pel claustre de professors. Una d'aquestes *rara avis* que ha integrat la dansa en el seu projecte curricular és l'Escola Mil·lenari de Cardedeu.

Alguns dels projectes econòmicament més potents tenen el suport d'institucions, com ara "Creadors en Residència", realitzat pel Graner/ICUB, o el "Projecte Tàndem", de la Fundació Catalunya-La Pedrera. Tanmateix, en molts casos és complicat dur a terme les propostes dels professionals, ja que la dansa és una disciplina desconeguda per a molts docents. L'èxit d'un projecte d'aquesta mena implica la col·laboració del docent amb el professional de la dansa.

La dansa en horari lectiu, és possible? Si la dansa s'imparteix en horari lectiu, sempre és durant les hores destinades a una altra assignatura. Així doncs, depèn principalment del docent que té interès a incloure el projecte en la seva programació. Tot i que es pugui integrar amb relativa facilitat dins l'horari lectiu, en molt pocs casos és una activitat curricular, i per tant avaluable. L'Escola Mil·lenari de Cardedeu destaca per haver creat l'Àrea de Dansa, que fa aparèixer la dansa com una matèria nova, a impartir per un especialista. Des de P3 fins a 6è de primària, la dansa forma part de les assignatures curriculars de l'alumnat.

Una altra escola que està treballant per incloure la dansa en el seu projecte curricular és l'Escola Bàrkeno de Barcelona, mitjançant el "Projecte Tàndem", impulsat per la Fundació la Pedrera i el Mercat de les Flors.

4. Integració dels projectes de dansa a l'escola

La problemàtica en la integració dels projectes fa referència als apartats següents: el finançament, l'estructura escolar i la repercussió de les activitats.

El finançament: Malgrat els beneficis que la dansa aporta als centres educatius, la durada dels projectes és molt curta a causa de les mancances econòmiques de les escoles. La temporalitat dels projectes afecta directament l'ambició dels objectius que es vol assolir. Per tant, atesa la precarietat econòmica, aquests projectes no tenen continuïtat –no s'arriba a aprofundir en les competències impartides– encara que puguin ser integrades en el projecte educatiu dels centres.

En algun cas s'hi dóna continuïtat i constància, com ara amb "Creadors en Residència" o amb el "Projecte Tàndem". Les institucions que duen a terme aquests projectes són el Mercat de les Flors, el Graner i entitats com ara el Consorci d'Educació i la Fundació la Pedrera.

Una de les preguntes més freqüents en aquesta taula al·ludeix a la recerca de possibles vies de finançament. Molts dels projectes d'aquesta taula reben petites subvencions del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya o ajuts municipals. Es planteja la possibilitat que sigui el Departament d'Educació el que doni

suport a aquests projectes, com a part important de la integració dels ensenyaments artístics de qualitat en el món escolar. Ara bé, l'escola pública catalana, per si mateixa, actualment té pocs o nuls recursos per finançar un projecte d'aquesta mena.

L'estructura escolar: Els altres obstacles significatius són la disponibilitat, és a dir, el temps dels docents, o l'espai per treballar i consensuar les pautes del projecte abans d'impartir l'activitat. Un altre factor important és el desconeixement per part del professional de la dansa de la utilització de conceptes pedagògics habituals en l'àmbit escolar.

La repercussió d'aquestes activitats: Els projectes de la taula de debat tenen o han tingut un gran impacte i una repercussió positiva als centres on s'han realitzat, tant per a l'alumnat com per als mestres o els mateixos professionals. Però un dels aspectes que s'han de tenir en compte perquè els projectes tinguin més repercussió és la comunicació o les iniciatives per traslladar aquest impacte a les famílies i a l'entorn més pròxim.

5. Conclusió

La dansa a les escoles inculca nous hàbits que ajuden a millorar el rendiment escolar, alhora que trenca prejudicis sobre aquest art, potencia la creativitat i fomenta el sorgiment de nous públics per a les arts escèniques. L'èxit dels projectes de dansa a l'escola es produeix quan s'estableix complicitat entre l'especialista i el docent. Perquè es pugui establir aquesta complicitat l'especialista en dansa haurà de conèixer la realitat i la manera de fer del centre, i el docent haurà d'obrir la seva mirada i sensibilitzar-se vers els valors educatius i artístics de la dansa. La forma tàndem de funcionament entre el docent i l'especialista es considera la més idònia.

El problema més gran que tenen els projectes de dansa a l'escola duts a terme pels professionals de la dansa és la manca de continuïtat, per problemes econòmics i per la manca d'ajuts per part de les administracions (especialment l'educativa).

Un dels problemes més greus tracta sobre la dificultat que tenen els pedagogs de la dansa per accedir a la docència a les escoles. Pedagogia de la Dansa és una titulació superior equivalent a tots els efectes a un títol de grau universitari, però actualment els titulats en aquests estudis tenen nul·les possibilitats d'impartir dansa a l'escola.

EL PERFIL DE L'ESPECIALISTA QUE IMPARTEIX DANSA A L'ESCOLA

Dra. Dolors Cañabate

*Professora de l'Àrea de Didàctica de l'Expressió Corporal
de la Facultat d'Educació i Psicologia de la Universitat de Girona*

1. Relació de projectes de la taula de debat

- “Planters”, de ConArte Internacional.
- “La dansa a l'escola, un somni fet realitat”, de Mònica Marín.
- “Jugant amb la dansa”, de la companyia de dansa Mar Gómez.
- “La dansa: una eina més en les ciències socials”, de l'Institut Miquel Martí i Pol (Roda de Ter).
- “Tallers de dansa”, de l'Escola Costa i Llobera (Barcelona).
- “Dansa als cicles formatius”, de Dansalut.
- “La dansa dins del projecte Muda't”, del Departament d'Arts Escèniques de l'Escola Garbí-Pere Vergés (Esplugues de Llobregat).

2. Introducció

Aquesta taula de debat planteja un debat sobre el perfil de l'especialista que imparteix dansa a les escoles. Els professionals que participen a la taula de debat tenen perfils diversos i transversals. Són o bé professionals que provenen del món de la creació, o bé docents amb formació transversal (pedagogia, psicologia, especialistes en psicomotricitat, educadors, pedagogs de dansa), o bé docents de primària i secundària (d'educació física i, fins i tot, de socials) i ballarins professionals. Aquests professionals discuteixen quina formació o titulació cal en el context de l'escola.

3. La formació de l'especialista que imparteix dansa a l'escola

Una de les preocupacions sobre el perfil de l'especialista en dansa a l'escola és el tipus de formació o titulació que ha de tenir. En el context d'un centre de primària o secundària, on hi ha qüestions de funcionament i programació de competències a adquirir molt diferents d'una escola de dansa, es discuteix la necessitat que els perfils professionals s'han d'adaptar a les necessitats dels estudiants a cadascun dels cicles educatius. També es fa palès el fet que cal aprofundir en els projectes que incorporen continguts pedagògics o artístics. S'arriba a la conclusió que el disseny del tipus de projecte que es vulgui dur a terme, la durada, com s'integra l'activitat enmig de la programació i si el treball és en tàndem amb un docent o no, determinarà les estratègies a desenvolupar a l'aula o al centre. Per tant, cal que el ventall de perfils per portar a terme projectes de dansa a l'escola s'adapti a les necessitats de cada projecte i d'acord amb les necessitats del context escolar.

Amb tot, hi ha unes aptituds i habilitats que es consideren necessàries i comunes a tots els projectes de dansa a l'escola. El professional o docent que imparteix dansa a l'escola ha de mostrar capacitats artístiques i corporals i ha de tenir competència en l'expressió i la comunicació orals. Aquest especialista ha de transmetre la seva passió per la dansa i alhora ha de ser coneixedor dels continguts curriculars, en especial de la didàctica i de la biomecànica.

Els projectes de dansa a l'escola entre agents de diferent procedència creen sinergies més adients, perquè permeten un treball conjunt entre mestres i professionals, un intercanvi i un diàleg que pot donar molts fruits i beneficiar els processos d'aprenentatge dels alumnes. El docent pot ser determinant per establir els processos d'ensenyament i aprenentatge entre el ballarí o coreògraf i l'alumnat, i ha de regular tota la implementació d'aquests processos. En molts casos, la dansa a l'escola s'introdueix a través de les assignatures d'educació física i música, per la qual cosa els coneixements que aporta el ballarí, coreògraf o pedagog de la dansa poden incentivar la innovació en aquestes matèries. Tanmateix, les sinergies es poden portar a terme per desenvolupar els continguts i les competències de gairebé totes les àrees de coneixement. Es recalca que la complicitat dels mestres i de l'equip directiu és essencial perquè l'activitat de dansa sigui més que anecdòtica i tingui un impacte substancial. La dansa a l'escola és sovint utilitzada com una disciplina que pot integrar-ne d'altres i que es pot adaptar a diferents àrees de coneixement.

4. La dansa com a eina per adquirir competències. La dansa com a eina transformadora

Els integrants d'aquesta taula de debat indiquen que a l'escola s'ha d'impartir un estil o estils de tècniques de moviment i alhora incentivar la vessant creativa de la disciplina. Tot i que s'acostuma a ensenyar una base de col·locació i una base tècnica, molts dels participants en la taula tendeixen a plantejar tallers o classes creatives.

Cal buscar estratègies per enriquir el procés d'aprenentatge dels infants. Els professionals de la taula ressalten el fet que la dansa utilitza el cos i el seu moviment com a mitjà d'aprenentatge que potencia una pedagogia de l'èxit, que és un model adequat per entendre i atendre la diversitat d'alumnes en el seu desenvolupament motriu, afectiu, cognitiu i social.

Cal reivindicar el valor educatiu de la dansa i la necessitat que aquesta sigui valorada com es mereix en els nous currículums educatius. El treball de la motricitat aporta una base millor al desenvolupament intel·lectual de l'infant, que li permet portar processos d'aprenentatge globals des d'una pràctica viscuda, creativa i reflexiva. És necessari que en el nou pla d'estudis del Grau de Mestre es vetlli per donar més pes a incentivar i aprofundir el talent artístic dels alumnes, més que en els anteriors plans d'estudis de mestre. La dansa és una activitat que s'associa, per tradició, a les activitats extraescolars i a un perfil femení. Cal tenir en compte que sovint aquestes activitats extraescolars impliquen unes despeses econòmiques afegides que no es poden permetre totes les famílies; per tant, l'aspecte econòmic és un filtre d'accés, així com

també ho és el gènere. Cal canviar el paradigma que associa la dansa a l'escola únicament amb les nenes.

Finalment, la taula consensua la idea que cal construir projectes educatius al voltant de la dansa a l'escola per tal que els infants, els nens i nenes i els i les estudiants, siguin tots un públic potencial del món de la cultura. Per a això cal impulsar activitats que apropin el món de l'ensenyament al món de la creació artística, realitzant sortides per veure espectacles, visitar equipaments culturals relacionats amb les arts escèniques o entrar en contacte amb el treball dels ballarins i coreògrafs i dels artistes en general. L'objectiu a curt i llarg termini és despertar l'interès i construir la base d'un nou públic amb nous coneixements i amb sentit crític.

5. Conclusions

L'objectiu de la taula és establir un debat reflexiu i crític en relació amb el perfil del professional de la dansa a l'escola. Es planteja la necessitat d'un professional amb coneixements tècnics de dansa, així com també de coneixements i habilitats pedagògiques i didàctiques per ensenyar, amb capacitat d'adaptació a les necessitats del context educatiu, per tal de portar a terme un ensenyament realista i significatiu per a l'alumne.

Tots els membres de la taula abonen el concepte d'un professional reflexiu i autocrític, capaç de valorar amb altres professionals i docents les seves actuacions i millorar les dimensions menys ajustades a les finalitats previstes. Es parla d'un professional facilitador d'aprenentatges. Per a això és necessari adquirir la capacitat d'investigar sobre les pròpies accions. Es reconeix la importància de portar a terme una avaluació contínua i realista sobre els processos d'ensenyament-aprenentatge. Aquesta avaluació ha de permetre reflexionar i construir judicis de valor, per tal de prendre decisions encaminades a la millora de la qualitat del procés educatiu en relació amb la dansa.

Es considera essencial una formació inicial, específica i contínua en dansa, conjuntament amb el desenvolupament d'habilitats i estratègies pedagògiques i didàctiques per tal de donar resposta a les necessitats d'un bon professional de dansa a l'escola.

Els diferents professionals de la taula manifesten una gran valoració cap a la disciplina i l'exercici de la dansa, i assenyalen la rellevància que adquireix en el desenvolupament integral de la persona i, per aquest motiu, consideren que cal seguir treballant plegats per una bona formació inicial i continuada dels professionals de la dansa a l'escola. Aquest perfil necessita una formació disciplinària, intradisciplinària i interdisciplinària per poder donar resposta a un professional de dansa a l'escola.

Cal elaborar propostes pedagògiques innovadores i transformadores. Cal promoure les sinergies entre els especialistes de diferents àmbits per tal de portar a terme projectes innovadors en dansa a l'escola. Es recalca que la complicitat dels especialistes i de l'equip directiu és essencial perquè l'activitat de dansa sigui més que

anecdòtica al centre i tingui un impacte educatiu, artístic i social en tota la comunitat educativa.

Com a últim aspecte, es destaca una conclusió àmpliament consensuada per tots els assistents a les jornades, que és el fet de promoure el treballar plegats amb l'objectiu d'educar i reeducar tots els agents de l'ecosistema educatiu per tal que siguin el nou públic del demà, amb capacitat artística crítica.

DANSA I DIVERSITAT METODOLÒGICA

Amèlia Aguilera

Psicòloga educativa i terapeuta familiar sistèmica; professora del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya

1. Relació de projectes de la taula de debat

- “Tirabuixó”, de Sofia Asencio i Bàrbara van Hoestenbergh.
- “Expressa’t”, d’Alberto Lopera.
- “Dansa als centres d’educació especial”, de Maria Angelats Planas.
- “Projectes de dansa a les escoles i instituts públics de l’Hospitalet de Llobregat”, de l’Escola de Música i Centre de les Arts (EMMCA).
- “La Pe i el Cordi fan ballar a l’escola”, del Centre de Lectura de Reus.
- “Un conte col·lectiu a través de la literatura, la plàstica i la dansa”, de HandMadeDance.
- “Videodansa a l’aula: la performance i l’espai arquitectònic”, de María Fernanda Viñas.
- “Tallers creatius”, de l’Escola Infantil Municipal Passeig de les Oques (Castelló d’Empúries).
- “Projecte cos i moviment a les escoles bressol”, del Graner-Centre de Creació del Cos i el Moviment de Barcelona, Mercat de les Flors-Centre de les Arts del Moviment i Institut Municipal d’Educació de Barcelona (IMEB).

2. Introducció

Les aportacions d’aquesta taula de debat parteixen del concepte de diversitat metodològica/metodologia diversa, un joc de paraules per descriure un conjunt de pràctiques pedagògiques que tenen lloc en el procés d’ensenyament i aprenentatge de la dansa a l’escola.

La diversitat s’expressa des d’una perspectiva inclusiva, en què tots i totes les estudiants de l’aula són diferents per com viuen, senten i pensen. El seu desenvolupament evolutiu i emocional, les estratègies personals pel processament de la informació, el procés de socialització –que inclou la perspectiva de gènere i la cultura a la qual pertanyen– i, òbviament, el context econòmic en què viuen, fan que els seus processos vitals siguin diferents. Però, paral·lelament, aprenen a ser ells mateixos en la relació amb els altres. La no violència, el respecte i la solidaritat són conceptes per aprendre en comunitat i per a la comunitat. Partim, doncs, de la idea essencial que “els i les alumnes compartim més que no pas ens diferenciem”.

La transversalitat i la interdisciplinarietat són conceptes pedagògics que prenen sentit en una metodologia diversa. La dansa és metodologia diversa, i dins del marc referencial de les competències socials, culturals i artístiques del currículum educatiu, la dansa es pot vincular a qualsevol disciplina acadèmica. Aquesta idea no pretén deixar la dansa relegada respecte a les altres disciplines, tot el contrari, cal que la dansa estigui present i s’implementi com una disciplina artística amb una entitat

pròpia, però, a més a més, cal una cultura i una formalització de la dansa com una metodologia capaç d'afavorir el procés d'individualització i socialització dels infants i adolescents.

La dansa crea espais favorables que milloren la motivació dels alumnes per aprendre. La conseqüència d'aquest fet és un augment de la capacitat cognitiva que permet integrar i entendre els conceptes nous i relacionar-los, desenvolupar noves estratègies d'aprenentatge i afavorir l'adquisició de les competències bàsiques i de les capacitats clau del currículum educatiu.

La presentació dels projectes d'aquesta taula gira al voltant de les diferents estratègies metodològiques desenvolupades pels professionals amb l'objectiu de reflexionar sobre la pràctica de la dansa a l'escola.

3. Propostes de debat

En aquesta taula de debat es plantegen les preguntes següents:

Quines diferències hi ha entre les metodologies dirigides i les actives: quan, com i per què?,

Quin sentit té aplicar una metodologia concreta o una altra?,

Les metodologies aplicades, es poden emprar en qualsevol procés?,

Els criteris metodològics: els objectius, coneixements, procediments i actituds, poden ajudar a programar i avaluar els projectes?,

Cal unificar criteris metodològics concrets i comuns per implementar projectes de dansa-moviment en el sistema educatiu?,

Com s'aplica la interdisciplinarietat als projectes de dansa a l'escola?

4. Descripció dels projectes

4.1 Hàbits, pautes i rutines

El projecte "Tirabuixó", per a nens i nenes de primària, proposa uns exercicis que estableixen una rutina de moviment acompanyada de música, per tal de predisposar l'alumnat a l'aprenentatge, la sociabilitat a l'escola i una millor relació entre el seu cos i les seves emocions.

Tant el projecte de dansa i moviment "Expressa't", de l'escola d'educació especial Estel Can Bori –dirigit a alumnes amb capacitats especials, i sobretot a alumnes amb Trastorn d'Espectre Autista– com el projecte de dansa en centres d'educació especial impulsat per Maria Angelats Planas, desenvolupen seqüències de repetició de moviment, amb l'objectiu d'aportar confiança als participants del taller i de crear un espai segur on construir i afavorir els vincles dels alumnes amb els seu entorn més proper.

4.2 Obertura a altres universos estètics per a la cohesió social

El procés de creació del projecte aportat per l'EMMCA treballa amb eines de la dansa i de la música contemporània, eines que estan al servei de l'alumnat per tal de desenvolupar les seves dimensions individual i social. Aquest projecte parteix d'un

context amb una variada diversitat cultural i social, i té com a objectiu aportar eines pedagògiques per afrontar els reptes educatius d'alguns barris de l'Hospitalet, amb la intenció clara d'incidir en la millora de les relacions dels alumnes amb el seu context familiar, escolar i social. En aquest projecte educatiu i comunitari, la coreògrafa treballa en tàndem o bé amb els educadors i educadores socials o bé amb els i les docents dels diferents centres educatius.

4.3 Interdisciplinarietat

La dansa és una disciplina que es pot integrar o treballar conjuntament amb altres expressions artístiques, entre les quals la més important és la música. Aquesta relació no és cap novetat, però al llarg del debat resulta ser un tema recurrent, sigui per a alumnes amb algun tipus de característica especial, o bé per als més petits o en general, ja que el binomi música-dansa aporta grans beneficis a l'aprenentatge d'una i altra disciplina artística.

Més enllà del binomi dansa-música més evident, projectes com ara "La Pe i el Cordi fan ballar l'escola" estan a cavall de la lectura i el moviment. Es parteix de la història d'un llibre i la dansa s'utilitza per impulsar la lectura i, de retruc, per inculcar que l'art del moviment també serveix per expressar-se, com la literatura. El projecte HandMadeDance planteja un treball semblant. En una era en què la tecnologia i les arts es donen la mà cada vegada més, el projecte de videodansa impulsat per María Fernanda Viñas aporta una visió transversal de les disciplines tecnològiques i les arts, en què la dansa pot ser un element clau per amalgamar objectius. Aquestes transferències entre disciplines també es duen a terme en escoles bressol. Pilar Yglesias treballa la psicomotricitat en una llar d'infants de Castelló d'Empúries, en la qual, a partir de l'audició de música, els infants experimenten amb l'expressió corporal i la plàstica.

Les pautes i aspectes tècnics de la dansa també es treballen en projectes que poden culminar en espectacles preestablerts, com el del projecte "La Pe i el Cordi fan ballar l'escola", per a alumnat de 4t de primària, o de creació, com el de l'Escola de Música i Centre de les Arts (EMMCA) de l'Hospitalet de Llobregat, de 6è de primària a Batxillerat. En el projecte de l'EMMCA es treballa, a l'inici, amb exercicis dirigits per definir quins són els límits de l'espai de treball, amb l'objectiu de propiciar les condicions necessàries per dur a terme el projecte; concretament, es proposa als alumnes unes taules de moviment i es parteix d'elements creatius que els alumnes aporten, registres de moviment propis. En el cas de La Pe i el Cordi la finalitat és aportar uns coneixements essencials sobre la relació entre la música i el moviment: aspectes de col·locació, consciència corporal i relació amb l'espai.

5. Conclusions

Tots els projectes destaquen pel seu compromís amb la dansa, una disciplina amb un gran potencial per facilitar l'autoconeixement, la relació amb els altres, els valors, la creativitat i el joc, entre altres aspectes. En definitiva, per al desenvolupament integral de la persona. Cal destacar, de la dansa, una característica pròpia, la seva plasticitat, precisament metodològica, que permet compartir coneixements amb altres disciplines

com ara l'arquitectura, el dibuix, la música, les matemàtiques, la plàstica, la història, les llengües, la literatura, l'art i la cultura.

Els projectes presentats comparteixen diverses metodologies simultàniament, algunes més dirigides i altres més actives, segons els seus objectius.

Quasi tots els projectes finalitzen amb una mostra del treball realitzat, en forma d'espectacle. Tots coincideixen, però, a destacar la importància del procés creatiu.

Quan es parla de procés creatiu, també s'està parlant del procés d'ensenyament-aprenentatge i, per tant, de metodologia. Cal ser curós a l'hora de realitzar un projecte educatiu: cal especificar quins objectius es vol aconseguir, com i per què es vol portar-los a terme, i ser capaç d'avaluar la tasca pedagògica del docent i els aprenentatges dels alumnes.

Sorgeix de la taula de debat la necessitat d'un espai per reflexionar sobre les diferents metodologies. Els ponents afirmen que és una bona proposta treballar sobre una eina metodològica que ajudi a sistematitzar les accions, activitats, procediments i continguts dels diferents projectes de dansa que es desenvolupen en el context educatiu. Es tractaria d'una eina pràctica per a la programació, implementació i avaluació dels projectes i de la creació d'un llenguatge comú entre l'artista-docent i el docent-artista.

MAPA DE BONES PRÀCTIQUES SOBRE DANSA A L'ESCOLA

Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya,
Universitat de Girona i Companyia de dansa Moviment Lantana.

Taula rodona 1: la dansa a l'escola

Projecte	Programa MUS-E
Impulsors del projecte	Glòria Sardà
Destinatari	Els participants són nens i nenes amb edats compreses entre 6 i 16 anys d'escoles de primària i d'instituts.
Resum projecte	<p>Programa d'intervenció educativa a través de l'art, que parteix de la utilització de les arts com a eina pel treball en els centres educatius. El programa contempla el desenvolupament de la intel·ligència emocional, com a font que pretén fomentar la cohesió social i lluitar contra la possible exclusió de nens i nenes que viuen en ambients desafavorits. És un programa d'intervenció social i pedagògica a través de l'art unint les diferents facetes de treball: l'artística, la social, la cultural i l'educativa.</p> <p>Fundación Yehudi Menuhin, Departament d'Ensenyament, Ajuntament de Barcelona, Ajuntament de Sabadell.</p>
Objectius	<p>Aprofundir en la formació integral de la persona a través de la creació de vincles socials, l'afiliació, la incorporació al grup social, la interacció i el diàleg i la facilitació d'experiències que permetin establir condicions per a la construcció de la persona. Aquest model educatiu s'implementa a través de la convivència, la interculturalitat, la ciutadania, la igualtat de gènere, l'enfocament cooperatiu, la formació humana integral, el compromís amb la inclusió, i la incorporació de l'enfocament per competències i sobretot en l'educació en valors.</p> <p>Contribuir mitjançant l'art a la integració social dels nens i dels col·lectius desafavorits, mitjançant el desenvolupament d'una dinàmica basada en la interdependència i la cooperació.</p>
Activitats	<p>Les sessions de MUS-E es duen a terme mitjançant sessions de Dansa.</p> <p>Les activitats s'imparteixen en el propi centre escolar, dins l'horari lectiu, durant tot el curs, en col·laboració estreta entre l'equip artístic i l'equip docent, formant part de la Programació General de Centre. Tenen com a finalitat implicar a tota la comunitat educativa per tal que esdevingui una eina important en la tasca d'aconseguir el coneixement dels alumnes i la cohesió social.</p> <p>Hi ha diferents formats d'activitats que els nens i nenes mostren al llarg del curs: dia Mus-e, Trobada d'intercentres, setmana cultural o dia de fi de curs.</p>
Escoles/institu	Escola Elisenda de Montcada, Escola el Turó, Escola Ferrer i

ts implicats	Guàrdia, Escola Ciutat Comtal, Escola Mestre Morera, Escola Mediterrània, Escola Parc de la Ciutadella, Institut Pau Claris, Escola Milà i Fontanals, Escola Eduardo Marquina, Escola Concepción Arenal, Escola Prim, Institut Salvador Sunyer i Aimeric, Escola Joan Maragall, Escola Baldomer Solá, Escola Cal Maiol, Escola El Prat de Llobregat 1
Contacte	fyme@fundacionyehudimenuhin.org / Gloriasarda@gmail.com

Projecte	Dansa a les escoles
Impulsors del projecte	Claudia G. Moreso, Cia. Mons Dansa
Destinatari	Alumnes d'educació primària d'escoles públiques.
Resum projecte	<p>El projecte "Dansa a les escoles" pretén promocionar la dansa en l'àmbit escolar per donar a conèixer aquesta disciplina artística a través del seu vessant més creatiu, com a eina educativa que facilita la formació integral dels infants, a la vegada que vol introduir la dansa en les opcions d'oci cultural de les futures generacions equiparant-la amb les arts visuals, plàstiques, música i altres arts escèniques com el teatre o el circ.</p> <p>Es realitza en horari lectiu.</p>
Objectius	<p>Conèixer el propi cos.</p> <p>Reconèixer les emocions i aprofundir-hi.</p> <p>Identificar tant els aspectes positius com negatius de cadascú (potenciar l'autoestima).</p> <p>Descobrir les pròpies possibilitats corporals i creatives.</p> <p>Millorar les relacions amb els altres en un àmbit emocional i sensorial.</p>
Activitats	<p>Recorregut del projecte:</p> <p>Any 2005: A partir de la residència que la companyia va fer a Sant Cugat del Vallès, vam posar en marxa per primer cop, com a activitat paral·lela, tota una sèrie de tallers de dansa creativa a les escoles públiques d'aquesta localitat, que s'han dut a terme durant els cursos 2005-2006, 2006-2007 i 2007-2008. Creació i presentació de peces coreogràfiques realitzades pels propis alumnes a l'Auditori de Sant Cugat.</p> <p>Any 2009: Escoles públiques d'Hospitalet, tallers de dansa creativa abans de l'assistència al teatre per part dels alumnes a veure l'espectacle MAPS.</p> <p>Any 2010: Durant els cursos 2010-2011 i 2011-2012 vam portar el projecte a quatre escoles de Sitges, en aquest cas els alumnes van ser els creadors del video-dansa, "un dia a l'escola", fent el paper tant de coreògrafs com d'intèrprets.</p> <p>Any 2013: Amb la col·laboració del Mercat de les flors, vam incloure el projecte dansa a les escoles dins la coproducció de l'espectacle Mons (quan tanco els ulls), una experiència on els alumnes de</p>

	quatre escoles de Barcelona, formaven part del procés de creació de l'espectacle junt amb la companyia, aportant la seva mirada sobre el tema que inspirava l'obra: les il·lustracions del autor taiwanès Jimmy Liao.
Escoles/instituts implicats	Sant Cugat del Vallès: Collserola, La Floresta, Pi d'en Xandri, Pins, Olivera, Catalunya, Gerberth d'Orlhac, Joan Maragall, Ferran Clua. -Sitges: Miquel Utrillo Barrachina, Maria Osso, Escola Pia, Agnès de Sitges. Hospitalet: CEIP Pau Vila, Sant Josep Obrer, Escola Balaguer, CEIP Folch i Torres, CEIP La Carpa, CEIP Joaquim Ruyra, CEIP Pere Lliscart. Barcelona: Escola Bàrkeno, Lluís Vives, Pau Casals - Gràcia, Sagrada Família. En procés escoles del Districte de Les Corts.
Contacte	claudia@monsdansa.com

Projecte	Projecte d'educació artística i cultural amb dansa a les escoles de Catalunya, Sudansa
Impulsors del projecte	Lynda Miguel i Nestor Lozano
Destinatari	Alumnes des de P3 fins a l'institut. Els professors són professors de centres educatius públics (la majoria són d'educació física o música).
Resum projecte	Programa de desenvolupament de les pràctiques coreogràfiques a les escoles d'educació infantil, primària i secundària a la ciutat de Barcelona. Sudansa proposa tallers de creació coreogràfica a les escoles que enllacin el treball de creació d'una companyia amb el treball a l'escola en un procés de construcció i d'influència recíproca.
Objectius	Permetre els alumnes, mestres i professors la confrontació amb una diversitat artística i cultural, una diversitat de formes d'expressió, d'autors i desenvolupar un treball de formació en la dansa contemporània. Fer present i constatar l'art a l'escola. L'associació es posiciona a favor de la inscripció de la societat dins el treball de l'artista. Associar l'art a la població. Presència de l'art a l'escola com a necessitat social
Activitats	Durant el 2015: 31 Tallers de dansa a les escoles i un taller destinat als professors/mestres. Un taller destinat als pares i mares / alumnes. Trobades de dansa a l'escola. Presentació pública de les peces dels alumnes (Mercat de les Flors de Barcelona).
Escoles/instituts implicats	Escoles 2006-2014: CEIP de Vilassar de Mar (Escola infantil), CEIP Antonio Machado de Mataró, CEIP El Cim de Teia, CEIP Mossèn Jacint Verdaguer de Barcelona, CEIP Ruis i Tauler de Barcelona, IES Mediterrània de El Masnou, CEIP Montserrat de San Salvador de Guardiola, CEIP Sant Andreu de Llavaneres, CEIP Pla de l'Avella de Cabrera de Mar, CEIP Pogegut de Manlleu, IES

	Sant Ramon de Cardona, CEIP Manresa, CEIP Duran i Bas de Barcelona, CEIP Drassanes de Barcelona, CEIP L'Estel de Barcelona, CEIP Milà i Fontanals de Barcelona, CEIP Santa Maria de Palautordera, CEIP Puig Drau de Montseny.
Contacte	Lynda Miguel associacio.sudansa@gmail.com
Projecte	Creadors en Residència
Impulsors del projecte	Projecte en col·laboració amb el Mercat de les Flors - Institut de Cultura de Barcelona i Consorci d'Educació de Barcelona
Destinatari	Alumnes d'instituts de Barcelona
Resum projecte	Aquest projecte introdueix la creació contemporània als centres públics d'educació secundària de la ciutat a través del contacte directe i continuat d'un creador/a amb els estudiants. El seguiment del treball de l'artista i l'assessorament a l'institut va a càrrec del Graner.
Objectius	Viure, compartir i dialogar el procés creatiu d'un coreògraf per tal de trobar conjuntament; alumnes, professor i coreògraf una "forma artística" d'expressar-se amb o sense obra escènica final.
Activitats	Durant un curs escolar, 2 hores a la setmana, un creador proposa diferents activitats pràctiques i teòriques a un grup-classe al voltant del seu propi treball coreogràfic.
Escoles/instituts implicats	Instituts de Barcelona
Contacte	educatius@mercatflors.cat

Projecte	AGITART'educa
Impulsors del projecte	Roger Fernández Cifuentes, Ashleigh Musk, Georgina Aviles, Gemma Cuartero
Destinatari	El programa està destinat a tots els Instituts de secundària de l'Alt Empordà.
Resum projecte	La base de totes les activitats educatives relacionades amb l'ensenyament de la dansa i el moviment, dedicada especialment a oferir diverses oportunitats per a l'aprenentatge, el compromís i la participació, juntament amb prendre consciència del propi cos i adquirir hàbits saludables per al seu bon funcionament.
Objectius	<p>Cultivar una cultura d'aprenentatge global mútuament respectuosa i proporcionar un espai per a tots els estudiants, de totes les edats i nivells, per tal de gaudir, participar i aprendre a través de la dansa contemporània.</p> <p>Afavorir la implicació i col·laboració de tots els participants (alumnes, professors, pedagogs) per al bon funcionament de les activitats proposades per AGITART.</p> <p>Identificar i consolidar oportunitats per treballar amb institucions i artistes locals i regionals, amb el propòsit de millorar i ampliar l'oferta d'oportunitats per als professionals i no professionals.</p> <p>Oferir un programa basat en intercanvis lingüístics i culturals, que en cas de funcionar favorablement, podrien ser posats en pràctica a escala nacional i internacional.</p> <p>Presentar el treball del programa AGITART'educa a través d'espectacles amb la Companyia AGITART i durant el festival anual AGITART Figueres es mou.</p>
Activitats	Workshops dintre del Festival AGITART i en col·laboració amb centres de Figueres com La Nau Oliva Espai de creació i formació, el Projecte Dansa Espai Creatiu de Dansa, Art&Dance estudi Bel Gonzalez o Centre de Dansa Marta Coll i centres de Girona com l'Escola de dansa Mercedes Ribera.
Escoles/instituts implicats	IES Alexandre Deulofeu (Figueres): 1r ESO (11 – 12 anys), 2n Batxillerat (11 – 18 anys); IES Muntaner (Figueres): 3r – 4rt ESO (14 – 15 anys); IES Olivar Gran (Figueres); 1r ESO – 4rt ESO (11 – 15 anys).
Contacte	agitartfigueres@gmail.com / rog.fernandez90@gmail.com

Projecte	La dansa a l'escola Mil-lenari
Impulsors del projecte	Montserrat Sala i Susanna Suesa
Destinatari	Tots els alumnes de l'escola Mil-lenari (Cardedeu)
Resum projecte	L'any 2001 vam iniciar un projecte amb la intenció de millorar les competències bàsiques dels alumnes a través dels ensenyaments artístics. Es van estructurar de nou les àrees de música i plàstica i es va crear l'àrea de dansa. A partir d'aquí, apareix la dansa com a una matèria nova a impartir, amb un especialista que es faria càrrec únicament d'aquesta àrea impartint classes des de P3 fins a 6è, oferint diferents tipus de dansa perquè els alumnes, en acabar l'escolaritat, hagin conegut diversos estils.
Objectius	<p>Oferir una educació integral on les arts tinguin un paper predominant al llarg de tota l'escolaritat.</p> <p>Sensibilitzar l'alumnat vers la dansa, oferint-li recursos per ser crític davant les manifestacions artístiques.</p> <p>Donar a conèixer diferents tipus de dansa i observar com la dansa sempre ha format part de la societat.</p> <p>Oferir un espai on l'infant pugui experimentar amb el seu propi cos i explorar les seves possibilitats alhora que pren consciència d'ell mateix i dels altres.</p> <p>Fomentar la participació en activitats de dansa fora de l'àmbit escolar (ballades de festa major, assistència a espectacles, etc).</p> <p>Donar a conèixer institucions, estudis, professionals, etc., vinculats a la dansa.</p> <p>Generar en l'alumnat el gust per dansar.</p>
Activitats	<p>1997-98: Primera Trobada de Dansa a Cardedeu.</p> <p>2001-02: Es comença a implantar la dansa a l'escola a Educació Infantil i a Cicle Mitjà.</p> <p>2002-03: Comença el Cicle Superior.</p> <p>2003-04: S'implanta a tota l'escola l'assignatura de dansa.</p> <p>2004-05: Es crea l'extraescolar de ballet clàssic a Primària.</p> <p>2012-13: Es crea l'extraescolar de dansa creativa per a Educació Infantil.</p> <p>2014-15: Es creen les extraescolars de neoclàssic a Cicle Superior i dansa espanyola a Cicle Mitjà.</p> <p>2015-16 Es crea l'escola municipal de dansa de Cardedeu (escola de dansa autoritzada pel Departament d'Ensenyament).</p>
Escoles/instituts implicats	Escola Mil-lenari (Cardedeu)
Contacte	Escola Mil-lenari (Susanna Suesa) a8045598@xtec.cat

Projecte	T.E. Dansa
Impulsors del projecte	Cia. Cobosmika
Destinatari	Estudiants d'educació primària i secundària.
Resum projecte	Projecte educatiu on els infants i joves tenen un contacte directe amb la dansa contemporània. Es realitza mitjançant classes dins l'horari lectiu durant tot el curs i presentant espectacles de dansa contemporània dins la programació estable al teatre municipal.
Objectius	Transmetre la filosofia de la dansa a través de l'experimentació, adquirint coneixements i criteri propi, per aconseguir un futur espectador/a i/o futur ballarí o ballarina. Donar a conèixer als estudiants els coreògrafs del moment, a través d'entrevistes amb ells i de la pròpia experimentació de petites escenes seleccionades.
Activitats	2014-15-16 S'ha integrat la dansa dins l'horari lectiu un dia a la setmana durant tot el curs escolar. Es continua impartint classes de dansa extra-escolars a escoles de Palamós i s'amplien al poble veí de Calonge.
Escoles/instituts implicats	3r de cicle elemental de l'Escola Vedruna de Palamós
Contacte	cobosmika@yahoo.com , formacio@cobosmika.com , Núria Botellé

Projecte	Projecte Tandem
Impulsors del projecte	Partenariat, durant 3 anys, entre un centre educatiu amb la institució de referència, Mercat de les flors i amb l'assessorament, seguiment i finançament de la Fundació Catalunya-La Pedrera, Consorci d'Educació de Barcelona i la col·laboració del Departament d'Ensenyament.
Destinatari	Alumnes de segon cicle d'educació infantil i primària.
Resum projecte	<p>Un projecte educatiu innovador en què centres educatius, a través del partenariat amb institucions de referència del país, treballen conjuntament amb l'objectiu de fomentar l'èxit educatiu.</p> <p>Un projecte que treballat en xarxa i posant a l'abast de l'escola recursos artístics i experiències amb interlocució directa amb creadors. Amb una durada total de tres anys, el projecte Tàndem Escola Bàrkeno – Mercat de les Flors pretén crear un espai ampli i sensible on el llenguatge de la dansa i les arts del moviment siguin vehicle alhora que matèria, i descoberta alhora que vivència.</p>
Objectius	<p>Utilitzar la dansa com a eina i metodologia per aprendre, com un llenguatge transversal a les altres assignatures.</p> <p>Compartir diferents metodologies de treball i recursos entre els mestres companys, amb altres coreògrafs i/o pedagogs de la dansa.</p> <p>Aprofundir en la feina d'un coreògraf: com s'organitza, com pensa i com construeix.</p> <p>Obrir mons artístics diversos</p>
Activitats	<p>Al voltant de tres línies de treball:</p> <p>Formació a tot el claustre de mestres, que es reparteix en 4 sessions a l'any un dissabte al matí i uns assessoraments a l'aula acompanyats d'una pedagoga per aprendre i reflexionar des de la pròpia pràctica.</p> <p>2 hores a la setmana de treball de dansa a l'aula com un àrea d'aprenentatge.</p> <p>Un consell de coreògrafs que comparteix amb tota la comunitat educativa els processos i eines de coreografia.</p>
Escoles/instituts implicats	Escola Bàrkeno del barri de la Marina a la Zona Franca de Barcelona.
Contacte	educatius@mercatflors.cat

Taula rodona 2: el perfil d'especialista que imparteix dansa a l'escola

Projecte	PLANTERS ConArte Internacional
Impulsors del projecte	Gemma Carbó Ribugent, Montse Faura Salvador i Lali Bosch José
Destinatari	Centres públics de primària i secundària en horari lectiu.
Resum projecte	El Projecte Planters és una proposta educativa per afavorir el canvi social cap al respecte, la igualtat i la solidaritat a través de les capacitats educatives de les arts.
Objectius	<p>Posar en diàleg el món educatiu amb la creació artística i la oferta cultural.</p> <p>Educar en i des de les arts i la cultura.</p> <p>Formar públics i ciutadans creatius i crítics amb les arts i la cultura.</p> <p>Impulsar la participació del món artístic en projectes solidaris.</p> <p>Formar a formadors en les metodologies creades per ConArte.</p> <p>Millorar el clima escolar i augmentar les capacitats d'aprenentatge.</p>
Activitats	<p>Sortides 2015:</p> <p>Teatre de Salt, Museu Vila Casals, Escola de Dansa de Celrà, Assaig al Canal de Salt, Jove Orquestra de Figueres, Mostra Ukeleles, Big Band Montgrí, Festival Fi de curs escola Gegant del Rec, Concert Escola Música de Torroella, Portitxol, Mostra Planter Anicet de Pagès, Visita Concert Marta & Guillem Roma, Visita Coreògrafa Àngels Margarit.</p>
Escoles/instituts implicats	IES Salvador Espriu: 2n ESO; Escola El Portitxol: 3r, 4rt i 5è primària; Escola Guillem de Montgrí: 3r primària.
Contacte	Estel Martí Esteve, conarteinternacional@gmail.com

Projecte	La Dansa a l'escola, un somni fet realitat
Impulsors del projecte	Mònica Marín
Destinatari	Alumnes d'Educació Infantil i Primària, en una sessió setmanal d'una hora o quaranta-cinc minuts amb tot el grup/classe.
Resum projecte	Està vinculat a l'àrea d'Educació Física i de Música però és un projecte amb entitat pròpia. El llenguatge del cos i de la dansa està molt present a la nostra escola, improvisem, observem, experimentem amb el cos, deixem fluir les emocions i les sensacions, ens fixem en la importància de la mirada i l'escolta, del contacte, del temps, de l'espai i del ritme. Coneixem millor el nostre cos (orgànic, energètic i mental) i no ens oblidem de la tradició.
Objectius	<p>Les sessions de Dansa van encaminades a assolir alguns dels objectius prescritius d'Educació Artística, conjuntament amb la Música i els d'Educació Física. En el nostre Projecte Curricular específic de dansa els esmentem tots. Però hi ha uns objectius que considero més rellevants:</p> <p>Desinhibir a nivell corporal i improvisar: Predisposar els alumnes cap al moviment voluntari i involuntari, per ser capaços de deixar-se anar amb seguretat i espontaneïtat.</p> <p>Millorar la cohesió social: Barrejar grups i fer diferents tipus d'agrupaments. Aprendre a adaptar-se a noves situacions i persones, i ser més flexibles.</p> <p>Potenciar el contacte físic i contacte visual. Perdre la vergonya a mirar, tocar i expressar emocions.</p> <p>Respectar els altres, el seu moviment és tan vàlid com el propi, ni millor ni pitjor, és el de cadascú. No jutjar ni jutjar-se, aprendre a fer crítica constructiva.</p> <p>Deixar de banda l'individualisme sentint que fem una cosa junts: com a individu que no està sol, com a parella, com a petit grup, com a gran grup, com a escola.</p> <p>Transmetre un bagatge cultural, les tradicions catalanes, la dansa tradicional com a patrimoni. Formem part d'una societat amb uns trets característics.</p> <p>Aprendre a relaxar-se i a saber aturar-se, a escoltar allò que ens diu el cos.</p>
Activitats	<p>Inici del projecte: curs 2005-2006. Abans també es feia dansa però dins l'educació física com a unitats de programació puntuals i per les festes de l'escola.</p> <p>Curs 2008-2009: elaboració del Projecte Curricular de Dansa.</p> <p>Fins al curs 11-12 només es feia dansa a educació primària, el curs 12-13 es va començar a fer dansa setmanal a P5, el curs 13-14 es va ampliar a P4 i el curs 14-15 s'han pogut fer els horaris de manera que P3 pogués fer una sessió de 30 minuts quinzenals.</p> <p>Portes obertes a les classes de dansa: anualment. Les famílies poden entrar a veure una classe i participar en la tornada a la calma fent un massatge als seus fills.</p>

	<p>Es fan frases de moviment o petites coreografies per a participar en la Marató, en la celebració de l'aniversari de l'escola i de l'aniversari del nom de la escola. La dansa és molt present i té un lloc especial en aquesta escola.</p> <p>Curs 2014-2015: participació per primer cop en la trobada de flabiolaires, des de llavors es participa cada any.</p> <p>Curs 2014-2015: classes per mestres de l'escola un cop al mes. Unes mestres van fer la proposta i s'imparteix aquesta classe, l'objectiu és gaudir a través del moviment però també és una potent eina de cohesió del claustre. El curs vinent es seguirà fent.</p>
Escoles/instituts implicats	Escola Miquel Martí i Pol de Sabadell
Contacte	Mònica Marín, mmarin33@xtec.cat

Projecte	Jugant amb la dansa
Impulsors del projecte	Cia. Mar Gómez
Destinatari	Alumnat de primària del Prat del Llobregat
Resum projecte	Projecte pedagògic que té com a finalitat principal apropar la dansa de manera pràctica als alumnes de primària de la població del Prat del Llobregat (total integració amb l'horari escolar com a eina educativa).
Objectius	<p>Més enllà dels objectius generals, els objectius pedagògics específics del projecte són:</p> <p>Treball de la coordinació motriu.</p> <p>Treball de l'atenció i la concentració.</p> <p>Exploració del cos i de la seva mecànica de moviment.</p> <p>Experimentació de les capacitats expressives vinculades al moviment.</p> <p>Treball de patrons rítmics i de la seva aplicació al moviment.</p> <p>Treball de memorització de seqüències de moviment basades en patrons rítmics.</p> <p>Treball de la interrelació personal mitjançant el joc de la dansa i el moviment.</p> <p>Treball de la creativitat mitjançant el llenguatge de la dansa.</p> <p>Identificació de les diverses característiques del llenguatge musical (dinàmica, agògica, timbre, ritme, melodia, alçada, estructura, expressivitat, etc.) i aplicació dels coneixements adquirits al llenguatge coreogràfic.</p> <p>Paral·lelament, l'objectiu fonamental és la integració de la proposta pedagògica en les competències bàsiques establertes al currículum d'educació primària. Es classifica la incidència específica del projecte en cinc àrees competencials curriculars:</p>

Competència artística i cultural: La incidència més directa d'aquest taller en el conjunt de competències integrades en el currículum escolar de primària es donarà, lògicament, en la competència artística i cultural. El taller suposarà una introducció al llenguatge artístic de la dansa en què es treballarà l'experimentació directa del fet artístic, la capacitat de creació i d'execució, la dimensió expressiva de l'experiència artística i la reflexió sobre la vessant de la disciplina artística com a llenguatge específic codificat. L'apropament a la dansa es proposarà conjugant dues dimensions antagòniques: una de tancada centrada en l'aprenentatge d'habilitats físiques que revertiran en la capacitat de tractar el moviment com a un llenguatge del discurs artístic i una altra d'oberta on la creativitat i la capacitat expressiva esdevindran el motor d'un aprenentatge més relacionat amb els processos de descobriment i experimentació personals.

Competència comunicativa lingüística: Donat que es tracta d'un taller de caire participatiu on es potencia la interacció col·lectiva, el fet comunicatiu esdevé un factor clau per al desenvolupament de la proposta. Es potenciarà en l'alumne la seva capacitat per reflexionar sobre els continguts treballats i per qüestionar i analitzar els reptes proposats. Part de l'èxit d'un taller de caire pràctic rau en la claredat comunicativa del grup de treball i, en aquest sentit, es farà especial atenció tant a la capacitat de comprensió de l'alumne com a l'habilitat d'expressió en el diàleg col·lectiu establert.

Competència matemàtica: Part dels continguts del taller estan directament vinculats a la competència matemàtica. La vessant matemàtica del discurs musical rep un especial tractament pel fet de focalitzar part del taller en l'aplicació del ritme al moviment. Es treballarà el ritme com a un fet seqüencial en què s'identificaran les seves regularitats i les seves capacitats combinatòries. Pel que fa al treball del moviment, el concepte de dimensió espacial es troba directament relacionat amb la geometria: en el procés de codificació del llenguatge del moviment intervé la identificació de formes geomètriques i la presa de consciència dels possibles recorreguts en l'espai.

Competència d'aprendre a aprendre: Aprendre art no consisteix només en adquirir unes habilitats que permetin executar una sèrie tancada de demandes. Al contrari, l'aprenentatge artístic representa l'adquisició d'una sèrie d'eines que atorguen una determinada autonomia per a l'experimentació i la comprensió del fet artístic. De la mateixa manera, aprendre a ballar no consisteix en capacitar-se per executar uns moviments determinats sinó en obrir la ment a entendre el moviment des d'una vessant artística i no exclusivament funcional. Tot i la cerca d'un resultat pràctic final, aquest és el principal dels objectius amb el qual es planteja l'aventura de l'experimentació artística al llarg d'aquest taller.

Competència d'autonomia i iniciativa personal: La dansa, com qualsevol altra disciplina artística, més enllà de la seva vessant executiva remet al fet creatiu i expressiu. No hi ha cap altra activitat que es relacioni més amb l'autonomia i la iniciativa personal que el fet creatiu. El desenvolupament de la creativitat

	<p>està directament relacionat amb l'experimentació pràctica que, per més guiada que estigui, en última instància és sempre quelcom que exigeix un cert grau d'iniciativa personal. En aquest taller es convidarà els alumnes al repte de la creació i s'intentarà abordar el fet creatiu de manera oberta, posant de relleu la idea que hi ha múltiples solucions creatives a una mateixa proposta i que el risc i l'audàcia en l'experimentació i en l'exploració de la creativitat és un valor en si mateix que, pel que fa a l'aprenentatge artístic, està molt per sobre del valor relatiu de l'encert en el resultat.</p>
Activitats	<p>El projecte "Jugant amb la dansa" té un precedent immediat, el projecte "Dansa al pati", consistent en la visita a les escoles a l'hora de pati per ballar una peça curta sobre la qual posteriorment s'obria un col·loqui amb l'alumnat. Fruit de l'èxit continuat d'aquest projecte al llarg de cinc anys, va sorgir la idea de fer un pas endavant i proposar una activitat formativa integrada en l'horari lectiu. I és així com en el curs 2013-14 es va fer la prova pilot del nou projecte, "Jugant amb la dansa", al qual estem fent referència en aquesta convocatòria.</p> <p>La prova pilot va consistir en l'execució de quatre tallers (dues sessions de dues hores cadascuna) a quatre escoles diferents del Prat de Llobregat. Donada la bona acollida, al curs següent, 2014-15, van ser ja onze les escoles que van sol·licitar acollir-se a aquesta activitat. Les vint-i-dues sessions corresponents es van desenvolupar durant el segon trimestre del curs, plantejant que cada grup rebés les dues sessions durant la mateixa setmana o bé en dues setmanes consecutives.</p>
Escoles/instituts implicats	<p>Deu escoles del Prat del Llobregat: Escola Jaume Balmes; Escola Mare de Déu del Carme; Escola d'Educació Especial Can Rigol; Escola El Prat 1; Escola Nostra Senyora del Mar - Garcia Lorca; Escola Bernat Metge; Escola Ramon Llull; Escola Jacint Verdaguer; Escola Galileo Galilei; Institut Escola del Prat.</p>
Contacte	<p>Companyia Mar Gómez, info@ciamargomez.com</p>

Projecte	La dansa: una eina més en les ciències socials
Impulsors del projecte	David Gallardo Capsada, tutor de primer cicle d'ESO i professor de Ciències Socials, Geografia i Història d'ESO i Batxillerat
Destinatari	Alumnes de 1r i 2n d'ESO i de 1r de batxillerat
Resum projecte	El projecte integra la dansa, de manera teòrica i pràctica, com a eina per al treball curricular de la matèria de Ciències Socials a primer cicle d'ESO i a 1r curs de batxillerat.
Objectius	<p>Incorporar la dansa en la matèria de Ciències Socials, com a contingut específic, com a llenguatge complementari i com a estratègia per a l'aprenentatge.</p> <p>Conèixer l'herència que com a societat tenim en la dansa.</p> <p>Explorar la dansa per a l'autoconeixement, l'expressió i una millor relació amb els altres.</p> <p>Fer present la dansa en la vida escolar i també festiva de l'institut.</p>
Activitats	<p>Taller de dansa a l'aula al final de cada unitat didàctica en la matèria de Ciències Socials, Geografia i Història a primer cicle d'ESO.</p> <p>Activitat de dansa trimestral a la matèria d'Història del món contemporani a 1r de de batxillerat.</p> <p>Matèria optativa trimestral Dansa i societat a primer cicle d'ESO els cursos 2012-2014.</p> <p>Espectacle de dansa, música, poesia i imatge per a la diada Miquel Martí i Pol 2011, al gimnàs de l'institut. Mostra a la resta d'alumnes i a les famílies. Versió reduïda per a l'espectacle de la diada de Sant Jordi 2012 al teatre Eliseu de Roda de Ter.</p> <p>Obra de teatre i dansa L'art dels mots per a la diada Miquel Martí i Pol 2013, al teatre Eliseu de Roda de Ter.</p> <p>Intervenció Paraula en dansa per a l'espectacle de la diada de Sant Jordi 2013 i col·laboració en el musical Rent, al teatre Eliseu de Roda de Ter.</p>
Escoles/instituts implicats	Institut d'Educació Secundària Miquel Martí i Pol de Roda de Ter
Contacte	David Gallardo Capsada dgallar3@xtec.cat

Projecte	Tallers de dansa
Impulsors del projecte	Ester Forment i l'Escola Costa i Llobera (Barcelona)
Destinatari	Nens/es de 6 a 12. Tots els de primària de l'Escola Costa i Llobera.
Resum projecte	El taller de dansa es focalitza en la dansa creativa. El taller de Dansa engloba tot un seguit d'objectius i propòsits que ajuden al desenvolupament psicomotriu del nen/a, i a la vegada, complementa la seva formació en altres àrees educatives.
Objectius	<p>OBJECTIUS ESPECÍFICS</p> <p>Fisicalitat: Mecànica del moviment. Velocitats, espai-acció, orientació. Percepció de l'espai-temps. Ritme. Percepció d'estructures rítmiques. Eutonia. Consciència de la respiració. Educació de la postura i el moviment. Anatomia del moviment. Consciència fragmentària dels membres superiors, inferiors, eix del cos. Ajustament postural. Lateralitat. Motricitat. Coordinació. Treballar l'elasticitat. Descobrir habilitats motrius i ampliar el ventall del moviment.</p> <p>Creativitat: Potenciar l'autonomia. No jutjar, ni prejutjar. Assumir el taller com un moment d'investigació i creació gràcies a les possibilitats del moviment. Obrir i oferir ventalls d'expressió. Donar eines per a desenvolupar què els mou, i no tant, com es mouen.</p> <p>Factors emocionals: Treballar l'autoestima. Possibilitat de donar forma a nous moviments, capacitat d'adaptar-se i aprendre noves formes de moviment. Potenciar les funcions naturals del cos humà per moure's. Gaudir essent executor de moviment-dansa. Gaudir essent espectador de moviment-dansa.</p> <p>Factors Culturals: Donar a conèixer un nou llenguatge d'expressió, comunicació i coneixement, tant intern com extern. Nocions teòriques dels llenguatges de la dansa, des del seu origen fins al dia d'avui.</p>
Activitats	De setembre a juny. Taller de dansa anual, per a nens i nenes d'entre 6 i 12 anys. Els tallers conclouen amb propostes artístiques creades exclusivament per als nens i nenes de l'escola i el públic són els propis companys de l'escola i els mestres.
Escoles/instituts implicats	Escola Costa i Llobera (Barcelona)
Contacte	Ester Forment, esterforment@yahoo.es

Projecte	La Dansa dins del Projecte Muda't
Impulsors del projecte	Departament d'Arts Escèniques de l'Escola Garbí-Pere Vergés (Esplugues de Llobregat)
Destinatari	Educació Primària, primer i segon cycle d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat
Resum projecte	El projecte MUDA'T (música, dansa i teatre) pretén educar el conjunt de l'alumnat en i a través de les arts escèniques. Des del curs 2011-2012, l'Escola Garbí-Pere Vergés d'Esplugues de Llobregat compta amb la Dansa com a matèria curricular obligatòria a les etapes d'educació primària i al primer cycle d'educació secundària obligatòria. A partir del segon cycle de l'ESO, la dansa passa a ser una assignatura optativa que els alumnes poden cursar fins a la finalització de la seva estada a l'escola, a segon de Batxillerat
Objectius	<p>Prenent les diferents actuacions que es realitzen al llarg del curs com a pretext i objectiu final, totes elles vinculades a l'univers simbòlic de l'escola, hereu de la pedagogia de l'Escola del Mar, la dansa vol ser un espai de descoberta, d'experimentació en el procés i de consolidació.</p> <p>Potenciar les àrees competencials vinculades al coneixement i el control corporal, l'exercici de la tècnica, l'expressió i la comunicació, la creativitat i la seva concreció en diferents formats, el saber fer escènic i l'actitud. Dintre d'aquest darrer objectiu, l'objectiu és desenvolupar la voluntat d'aprendre, la capacitat de concentració en el treball proposat, la gestió emocional, l'acceptació d'un mateix, la responsabilitat, la motivació, l'esforç, la cooperació, el respecte, l'esperit crític i el gaudi.</p>
Activitats	<p>A banda de la programació de dansa, desplegada des de 1r curs d'Educació Primària fins a 2n de Batxillerat, les activitats que es realitzen al llarg del curs des del Departament MUDA'T són múltiples i diverses:</p> <p>La Castanyada, Danses de primavera, Sant Nicolau, Santa Cecília, Encesa de Llums de Sant Joan de Déu, Inauguració del Pessebre, Festa del Tió, Concert de Nadal, Celebració de l'aniversari d'un poeta, Carnestoltes, Mostra de Teatre i Dansa, Caramelles, Sant Mateu, Sant Jordi, Concurs de Sant Jordi, Celebració del Dia Internacional de la Dansa i el Teatre, Cantània, Danses de primavera, Trobada de Corals de Primària, Trobada de corals de Secundària.</p>
Escoles/instituts implicats	L'Escola Garbí-Pere Vergés d'Esplugues i l'Escola Pere Vergés de Badalona
Contacte	xguma@escolesgarbi.cat

Projecte	Dansa als cicles formatius
Impulsors del projecte	Dansalut
Destinatari	Futurs/es professionals i estudiants de cicles formatius de grau mitjà i superior de la branca d'Educació Infantil i d'Integració Social i branca Sòcio-Comunitària.
Resum projecte	Sessió pràctiques i teòriques per a futurs professionals, en actualitat estudiants de cicles formatius de grau mig i superior. L'objectiu principal és oferir una visió de la dansa on puguin adquirir instruments conceptuals i metodològics en relació al llenguatge del cos, i que estableixin connexions amb les competències curriculars de l'assignatura.
Objectius	<p>La dansa i el llenguatge del cos, en l'Educació Infantil, està dividit en cinc apartats inclosos en les competències curriculars i els objectius específics de cadascun d'ells són els següents:</p> <p>Acompanyar els/les alumnes en la comprensió del paper central del cos en el desenvolupament de l'infant.</p> <p>Oferir material als/les futurs/es educadors/es per tal de que disposin d'elements que els/les hi permetin contribuir al desenvolupament integral de l'infant per mitjà del tractament educatiu del llenguatge del cos i de la dansa.</p> <p>Ajudar a reflexionar als/les alumnes sobre el tipus d'intervencions que es poder dur a terme en la futura pràctica professional.</p> <p>Aportar elements que permetin als/les alumnes donar una resposta ajustada a l'Escola Bressol.</p> <p>Aportar elements que permetin als/les alumnes donar una resposta ajustada al Parvulari.</p> <p>El moviment i la dansa en el camp social, en el marc d'Integració Social i branca Sòcio-Comunitària, està dividit en dos apartats incloent les competències curriculars generals i específiques. Cadascuna d'elles aniran acompanyades d'accions i d'activitats per anar promovent l'interès en el moviment i la dansa i acomplir els objectius específics, essent els següents:</p> <p>Organitzar activitats de qualitat amb les persones en situació de dependència, tenint en compte les directrius establertes en el pla d'atenció individualitzat.</p> <p>Aplicar tècniques i estratègies pel manteniment i desenvolupament de les habilitats d'autonomia personal i social de les persones en situació de dependència.</p> <p>Saber identificar la dansa i el ball com a recurs d'oci per a persones en situació de dependència.</p> <p>Organitzar activitats de dansa per a persones en situació de dependència, tenint clar els objectius del currículum.</p>

Activitats	<p>En total set sessions, de dues hores cadascuna. Posteriorment des del centre es duen a terme exàmens i treballs de fi de grau on s'inclou la matèria impartida a les assignatures.</p> <p>Les sessions estan estructurades en Educació Infantil en tempos iguals per a Escola Bressol i Parvulari, en una primera trobada teòrica i explicativa del curs. I posteriorment les sessions dividides en format pràctic i teòric a mida que es va avançant em l'aprenentatge pràctic del moviment. L'estructura és grupal, parelles i individual. Sobretot grup i individu.</p> <p>Les sessions en Integració social, són d'una primera hora teòrica i les següents sessions són de pràctica grupal en moviment i de parelles, encara que l'estructura marc és el grup, la parella i l'individu. La teoria va aplicada a les activitats que es duen a terme per a les accions marcades en el currículum en l'assignatura d'Atenció i Suport Psicosocial.</p>
Escoles/instituts implicats	Tot el territori
Contacte	Montserrat Iranzo i Domingo –Dansalut, miranzodomingo@gmail.com

Taula rodona 3: dansa i diversitat metodològica

Projecte	Projectes de dansa a les escoles i instituts públics d'Hospitalet de Llobregat, de l'Escola de Música i Centre de les Arts (EMMCA)
Impulsors del projecte	Constanza Brncic
Destinatari	Joves de 6è de primària i d'ESO i batxillerat dels centres educatius públics de l'Hospitalet de Llobregat
Resum projecte	<p>L'objectiu principal és democratitzar l'accés a l'educació artística i construir una major cohesió social a través de les arts. Els projectes comunitaris en dansa i música produïts per l'EMMCA i dirigits per Constanza Brncic, es porten a terme en el si de les escoles i els instituts públics d'Hospitalet de Llobregat des de 2010. Durant les hores lectives i al llarg de tot el curs escolar, es desenvolupa un procés de creació en dansa i música contemporànies, amb els alumnes i en estreta col·laboració amb el professorat dels centres educatius. El projecte forma part dels Plans Educatius d'Entorn de la Generalitat de Catalunya i tenen com a principal objectiu aportar eines pedagògiques diverses a través de la creació en dansa contemporània, per tal de treballar els reptes educatius que tenen les escoles públiques d'alguns barris de l'Hospitalet.</p>
Objectius	<p>Dotar d'eines artístiques i pedagògiques al personal docent dels instituts i escoles públiques de l'Hospitalet de Llobregat.</p> <p>Oferir l'oportunitat de vivenciar i participar activament d'un procés de creació.</p> <p>Garantir la igualtat d'oportunitats d'accés dels alumnes a l'art, sigui quina sigui la seva procedència geogràfica o condició social.</p> <p>Generar espais de treball i recerca comunitària que ens ofereixin la possibilitat de donar noves solucions i respostes a problemes educatius i comunitaris.</p> <p>La creació de nous públics de teatre, música i dansa i l'educació de la sensibilitat artística.</p> <p>Afavorir la coneixença i identificació dels espais escènics del municipi i/o de l'entorn.</p> <p>Articular la xarxa de centres educatius del municipi i posar en contacte els seus agents.</p> <p>Generar un interès vivencial per la creació contemporània.</p> <p>Objectius específics relacionats amb els objectius curriculars:</p> <p>Experimentar i indagar en les possibilitats expressives del so, de la imatge i del moviment i apreciar que l'art és una manera de donar forma a les experiències, a les idees i a les emocions.</p> <p>Explorar, conèixer i experimentar les possibilitats que ofereix la veu, el cos, els sons, els instruments, l'experiència artística i la realització de projectes expressius i de comunicació.</p> <p>Conèixer el propi cos i l'activitat física com a mitjà d'exploració per aprofundir en la comprensió de l'entorn, dels altres i d'un mateix.</p> <p>Participar, generar i afavorir l'intercanvi d'opinions, experiències,</p>

	<p>idees i valoracions.</p> <p>Valorar i gaudir de la interacció en el grup i el cooperativisme, tot participant conjuntament en la planificació de les activitats i de la producció per crear un sentit de comunitat, desenvolupant una relació de confiança en la dinàmica de les activitats i compartint amb els companys i les companyes idees i projectes.</p> <p>Provocar la curiositat dels alumnes per com les artistes i els artistes s'apropen al procés de creació.</p> <p>Gaudir de l'aproximació a les manifestacions artístiques.</p> <p>Desenvolupar una posició crítica i un posicionament plural en l'aproximació als artistes, als autors/ores i a les manifestacions artístiques i culturals.</p> <p>Valorar i respectar el fet artístic propi i dels altres entenent que és una manera de comunicar-se i d'expressar les descobertes, els sentiments, les capacitats i peculiaritats de cadascú. Apreciar que les experiències culturals pròpies i les dels companys i companyes esdevenen un espai de diàleg i enriquiment.</p> <p>TRANSVERSALITAT</p> <p>Orientació en l'espai.</p> <p>Unitats de mesura del temps i d'espai.</p> <p>Valoració de la relació entre activitat física i salut.</p> <p>Descobriments de les possibilitats expressives del cos i del moviment.</p> <p>Interacció oral en el desenvolupament dels jocs i del procés de treball.</p> <p>Desinhibició en activitats comunicatives verbals i no verbals.</p> <p>Discriminació de formes i grandàries.</p> <p>Exploració sensorial d'elements de l'entorn, imatges, moviment, so i espai.</p> <p>Realització d'exercicis corporals i jocs motrius.</p> <p>Desenvolupament de tècniques pel treball amb diferents materials com paper, fusta i altres.</p> <p>Interacció, comprensió i expressió de missatges orals i escrits.</p> <p>Comunicació d'informacions amb diferents llenguatges simbòlics.</p> <p>Descoberta i valoració del patrimoni cultural.</p> <p>Ús de tècniques de representació gràfica.</p> <p>Aplicació d'habilitats de relació social i respecte per la diversitat.</p> <p>Participació en l'elaboració de la coreografia.</p> <p>Participació en l'elaboració de dramatitzacions.</p> <p>Interpretació de la mesura com a instrument de coneixement del món natural: longitud, pes/massa, capacitat.</p> <p>Utilització de la simetria i d'elements geomètrics per analitzar i fer produccions artístiques.</p>
Activitats	<p>2009/10: Trànsit 2.1. / Escola La Carpa / Escola Lola Anglada / Institut Rubió i Ors / Presentat al Teatre Joventut de l'Hospitalet de Llobregat. Participació de les tres línies de 6è de l'Escola La Carpa, una línia de 6è del Lola Anglada i tres línies de 1r d'ESO de l'Institut Rubió i Ors.</p>

	<p>2010/11: La Consagració de la primavera / Institut Margarida Xirgú. Participació de les tres línies de 1r d'ESO de l'Institut Margarida Xirgú.</p> <p>Trànsit 2.1. / Institut Rubió i Ors / Escola La Carpa. Participació de les tres línies de 1r d'ESO i de les tres línies de 6è de primària. Presentació al Teatre Joventut de l'Hospitalet de Llobregat.</p> <p>2011/2012: Caleidoscopi Vídeo Caleidoscopi (password: Hospitalet) - Institut Margarida Xirgú - Participació d'una línia de 2n d'ESO. Presentacions a l'Auditori de Barcelona i al Mercat de les Flors.</p> <p>2012 Trànsit 6.1 -INS Rubió i Ors, Escola La Carpa, participació de les tres línies de 1r d'ESO i de 6è de primària. Amb la participació del grup instrumental bcn216. Estrena al Mercat de les Flors.</p> <p>2012/2013: La Consagració de la primavera vídeo (versió per piano).</p> <p>Institut Margarida Xirgú, participació d'una línia de 3r d'ESO, amb el grup instrumental bcn216-. Presentació al Mercat de les Flors de Barcelona. 2013/2014: Institut Eduard Fontserè. Participació d'una línia de 3r d'ESO. Presentació a La Bòbila.</p> <p>2014/2015: Crisàlide In C - Institut Margarida Xirgú, participació de les tres línies de 1r d'ESO amb alumnes i professors de l'EMMCA i el grup instrumental bcn216. Presentació al Mercat de les Flors.</p>
Escoles/instituts implicats	A diferents centres d'Hospitalet situats als barris de Collblanc, Can Serra, El Gornal i la Florida centres INS Margarida Xirgú, INS Rubió i Ors, Escola La Carpa, Escola Sagarra, INS Eduard Fonserè.
Contacte	Constanza Brncic constanzabrncic@gmail.com

Projecte	La Pe i el Cordi fan ballar a l'escola, del Centre de Lectura de Reus
Impulsors del projecte	Teresa Aguadé Tarés i Juny Cases Andreu
Destinatari	Alumnes de 4rt curs de primària
Resum projecte	Treball conjunt i transversal amb els alumnes de 4rt de primària, i amb els mestres de les matèries de llenguatge, música, plàstica i educació física. Basat amb el "llibre de la Pe i el Cordi". L'argument del conte ens permet recrear un treball corporal, emocional, plàstic i musical.
Objectius	<p>Desenvolupar i descobrir el llenguatge creatiu de l'alumne.</p> <p>Utilització de diferents acompanyaments sonors: l'alumne haurà d'interpretar, improvisar, dialogar, respondre amb l'expressió del seu propi cos i amb el recurs del seu llenguatge.</p> <p>Fomentar la verbalització del nen/a del que ha expressat amb el cos a partir d'una idea, ritme o imatge proposada pel professor o per un company de classe o per ell mateix.</p> <p>Fomentar la improvisació a partir de personatges, dirigits pel professor o inventats per l'alumne.</p> <p>Utilització d'objectes que intervinguin en el procés creatiu del propi llenguatge.</p> <p>Intentar potenciar una bona higiene postural (respiració, col·locació, mobilitat, elasticitat, estiraments...)</p> <p>Segmentació corporal.</p> <p>Relació temps i espai.</p> <p>Treball de les emocions.</p> <p>Treball del l'espai.</p> <p>Relació amb els diferents tipus i estils de música, improvisar i relacionar els diferents tipus de moviment que en sorgeixi.</p>
Activitats	<p>Concentració: 5 minuts.</p> <p>Despertar del cos. Treball físic. Aproximadament 10 minuts.</p> <p>Treball individual o col·lectiu: estudi de conceptes, idees i imatges. Aproximadament 20 minuts.</p> <p>Treball de taller, composició. Aproximadament 20 minuts.</p> <p>Catarsi: Relaxament final 5 minuts.</p> <p>Finalització del projecte: Representació al Teatre Bartrina de: "La Pe i el Cordi fan ballar a l'escola" conjuntament amb els alumnes de l'Escola de Dansa que representen El Pere i el Llop. Seran ballarins i espectadors.</p>
Escoles/instituts implicats	Institut - Escola Pi del Burgà de Reus, Escola Joan Rebull de Reus, Col·legi St. Josep de Reus.
Contacte	Teresa Aguadé Tarés - maquade4@xtec.cat , Juny Cases Andreu - junycases@yahoo.es

Projecte	Un conte col·lectiu a través de la literatura, la plàstica i la dansa
Impulsors del projecte	HandMadeDance és un col·lectiu artístic format per Andrea Just i Neus Ledesma
Destinataris	Alumnes de Primària i Educació Infantil (3-13 anys)
Resum projecte	<p>Inspirats per la iniciativa Balla'm un llibre, impulsada per l'APdC per al Dia Internacional de la dansa 2015, l'Escola Rambleta es posa en contacte amb HMD. Juntament amb l'escola es planifica i s'organitzen els diferents tallers que conclouran amb la posada en escena oberta a les famílies.</p> <p>Aquests tallers es proposen com una primera aproximació dels alumnes a l'expressió corporal, la interpretació amb el cos i la dansa creativa, sempre utilitzant els contes com a base d'inspiració.</p>
Objectius	<p>De la mateixa manera aquest projecte té dos objectius:</p> <p>Introduir l'expressió corporal i la dansa creativa a una escola on no hi ha cap experiència prèvia en aquest camp o disciplina. Els tallers ensenyen els nens i nenes que igual que el dibuixant amb un llapis pot transformar qualsevol objecte en personatge, amb el nostre cos podem representar qualsevol personatge, concepte, element o sentiment i convertir-lo en moviment, en dansa. Durant el primer taller es fan jocs d'expressió corporal, es treballen alguns conceptes de dansa, es fan exercicis per posar en pràctica tècniques d'interpretació i sobretot s'experimenta amb la representació de conceptes, elements i personatges del text que han escrit. Així poden interpretar des del desglaç de l'Antàrtida, a una onada gegant, mimetitzar animals o fer de muntanya russa.</p> <p>Crear un espectacle a partir d'aquests tallers que permeti presentar les històries escrites pels nens a les famílies a la festa de fi de curs. L'espectacle es basa en diverses coreografies, cada grup representa la pàgina que ha escrit i dibuixat i juntes sintetitzen cada conte. L'objectiu és crear peces senzilles, basades en les tasques creatives realitzades als tallers que permeti als nenes ballar sense pressió, lliurement i amb un vocabulari totalment nou per a ells.</p>
Activitats	<p>La nostra presència a l'escola té una durada d'un mes, aproximadament. Es realitzen dos tallers per cicle (50 nens per taller), d'una hora i mitja cadascun, amb una setmana de diferència. A cada taller hi ha dos professionals de la dansa i els mestres dels cursos implicats.</p> <p>S'agrupen els cursos d'acord amb el conte que han escrit, grups A i B.</p> <p>El primer taller consisteix en una introducció a l'expressió corporal i al moviment. Partint de la història del llibre, i en concret de la pàgina que el grup ha escrit, s'extreuen conceptes a treballar (sensacions: aigua, aire, foc; figures: avions, edificis, animals; elements de la natura: onades, terratrèmols, etc).</p> <p>Es divideix la sessió en tres parts: 1) escalfament i reconeixement de les parts del cos o tècnica amb els més grans; 2) improvisació dirigida; 3) tasques de creació col·lectiva en relació als conceptes</p>

	<p>triats.</p> <p>En el segon taller es treballen aquells conceptes que millor s'han desenvolupat o aquelles idees que funcionen millor per a ser representades. S'ordena el material, es posa música i es crea una línia de temps que els nens puguin seguir sense pressió. En tot moment som presents a l'espai escènic, acompanyant, dirigint i liderant el grup.</p> <p>La setmana següent es fan dos assajos generals al lloc de la representació per a coordinar a tots els grups.</p>
Escoles/instituts implicats	Escola pública Rambleta del Clot
Contacte	Neus Ledesma i Andrea Just, handmadedance@gmail.com

Projecte	Vídeo-Dansa a l'Aula: La performance i l'espai arquitectònic
Impulsors del projecte	María Fernanda Viñas
Destinatari	Alumnes de cicle mitjà i cicle superior de primària
Resum projecte	El projecte va ser abordat interdisciplinàriament, de manera que les àrees implicades han estat música, plàstica, llengua i coneixement de l'entorn natural i social. Entre els seus objectius ens vam plantejar observar quins factors motivacionals, performatius i d'aprenentatge cultural es produïen al llarg del procés de creació coreogràfica. El resultat va ser l'elaboració d'una peça de vídeo-dansa (utilitzant la tècnica de la "pantalla verda" - green screen) a partir de l'anàlisi d'imatges amb monuments o edificis arquitectònics rellevants, tant per la seva història com pel seu valor estètic i cultural.
Objectius	<p>Analitzar les imatges dels diferents monuments i edificis arquitectònics i identificar elements estètics propis de la dansa com per exemple: la forma, línies corbes o rectes, l'espai, nivells, trajectòries, etc., que poden ser utilitzats com a punt de partida per a la improvisació i la composició coreogràfica.</p> <p>Redactar un guió a partir del que suggereixen les imatges, de manera que serveixi com a fil conductor tant pel que fa a la improvisació com la performance.</p> <p>Seleccionar un fragment musical que s'adapti a la idea del que es vol transmetre a través de la peça de vídeo-dansa</p> <p>Improvitzar grupalment i explorar diferents possibilitats de moviments a partir del propi cos i dels altres tenint com referència el guió elaborat, els elements analitzats i la música escollida.</p> <p>Seleccionar les seqüències coreogràfiques més efectives i que millor s'ajustin al guió i/o al que es vol transmetre mitjançant la performance.</p> <p>Representar i enregistrar la performance.</p>
Activitats	<p>El projecte es va portar a terme amb alumnes de cicle mitjà i cicle superior de primària.</p> <p>Els alumnes de 3er van realitzar composicions coreogràfiques a partir de l'anàlisi d'edificis característics del municipi, Castelldefels.</p> <p>Els de 4rt, com són la classe de "Marc Antoni i Cleopatra", van crear composicions sobre imatges de monuments romans i egipcis.</p> <p>La classe de 5è va centrar la performance en l'arquitectura de Gaudí. Finalment, 6è va elaborar el seu vídeo a partir de l'observació d'imatges d'edificis i monuments icònics d'Espanya.</p>
Escoles/instituts implicats	Escola La Ginesta de Castelldefels.
Contacte	María Fernanda Viñas, fernandanza@hotmail.com

Projecte	Expressa't
Impulsors del projecte	Alberto Lopera
Destinatari	El projecte va dirigit a alumnes i persones amb algun tipus de disminució i en especial a persones amb TEA (trastorn de l'espectre autista).
Resum projecte	Es fa una recerca quant a les possibilitats de moviment incidint a nivell terapèutic i en el procés d'ensenyament-aprenentatge, a través d'un procés creatiu que culmina amb un espectacle. Es procura proporcionar un llenguatge d'expressió i coneixement vinculat a la comunicació i l'autoconeixement a través del moviment i la dansa.
Objectius	<p>Treballar aspectes relacionats amb la presa de consciència vers el benestar i els aspectes saludables que proporciona treballar el moviment corporal i les repercussions a nivell físic, emocional.</p> <p>Donar a conèixer els alumnes amb algun tipus de disminució a la població a través de relacions interpersonals o mitjançant alguna activitat en comú.</p> <p>Participar del que suposa un procés creatiu per a arribar a crear un espectacle amb un tema en comú.</p> <p>Promoure i fomentar la cultura dels alumnes a través de la participació en tallers, espectacles i el món de la dansa.</p>
Activitats	<p>Temporalització anual en sessions d'una hora per a grups de primària i secundària durant el curs escolar i en horari lectiu.</p> <p>Participació en dandandansa.</p> <p>Tallers a l'escola i fora amb professionals del món de la dansa.</p> <p>Sessions pràctiques d'expressió artística, dansa i moviment a l'escola.</p> <p>Recerca de materials i attrezzo.</p> <p>Assessorament per part de professionals i formació del món de la dansa</p>
Escoles/instituts implicats	Estel Can Bori, centre públic d'educació especial.
Contacte	Alberto Lopera, jlopera@xtec.cat

Projecte	Tallers creatius
Impulsors del projecte	Pilar Yglesias Vicens, Llar d'Infants Municipal Passeig de les Oques de Castelló d'Empúries.
Destinatari	Els destinataris són els i les alumnes de la Llar d'Infants Municipal Passeig de les Oques de Castelló d'Empúries. Principalment els que cursen infantil-2 (2-3 anys).
Resum projecte	Sessions de psicomotricitat on hi tenen cabuda activitats de moviment, dansa, expressió i música. L'eix que les enllaça és la dansa. La intenció és que els infants es trobin en un espai preparat, pensat i amb el material escollit a la seva disposició. Un espai per crear. Ells/es són els protagonistes de les seves decisions i accions, per així poder trobar creacions el més orgàniques possible.
Objectius	<p>Afavorir la creativitat i la imaginació.</p> <p>Gaudir de les activitats motrius, musicals i plàstiques lliures.</p> <p>Respectar el seu temps i espai.</p> <p>Orientar a l'infant per assolir el grau de seguretat afectiva i emocional per formar-se una imatge positiva d'ell/a mateix.</p> <p>Experimentar les sensacions que comporten els jocs corporals i musicals.</p> <p>Esforçar-se per comunicar-se oralment de manera entenedora.</p> <p>De cada activitat-sessió hi pot haver uns objectius més específics segons el que es pretén treballar.</p>
Activitats	<p>Tot comença quan l'educadora va a buscar el grup a la seva aula i se'ls emporta a l'aula polivalent. Abans d'entrar-hi ens asseiem en una estora. L'educadora es posa un barret de fada i és quan comença a cantar la cançó de benvinguda. Si és necessari els demana que es treguin les sabates. Amb una vareta i l'ajuda dels alumnes fan màgia per transformar l'aula polivalent en un lloc especial. No saben què es trobaran quan obrin la porta. Un cop dins juguen, ballen, experimenten lliurement amb el que hi troben. Per exemple: l'aula pot estar plena de teles i comença a sonar la música. L'educadora es posa a ballar i ells decideixen si també ho fan i com ho fan. Un altre dia es poden trobar un mur de caixes de cartró i música de fons, no hi ha consigna. O fem audició, ballem i per acabar portem el moviment al paper fent un gran mural. Totes les sessions les acabem intentant relaxar-nos: escoltant música amb sons del mar. L'educadora passa un per un a fer un petit massatge. Tot seguit ens asseiem en rotllana i fem una posada en comú, del que han sentit, del que han fet. D'aquesta manera donarem per finalitzada la sessió, sortim al passadís i ens posem les sabates. La mestra els torna a la seva aula.</p> <p>La metodologia d'aquests tallers és el resultat de l'experiència i de la reflexió. Amb molta influència de la formació rebuda i que encara rep l'educadora de la metodologia de dansa del Paller de Castelló d'Empúries. Es pretén que l'infant sigui el protagonista del seu aprenentatge. Es tracta de donar-li temps i espai. Temps de poder fer i desfer, de repetir, de provar coses noves, d'interactuar amb els company/es, amb l'educadora. De gaudir del moment, de l'ara i aquí, de no tenir pressa. Es prepara un espai on hi hagi llibertat</p>

	d'acció, seguretat, motivador, on regni el respecte. Tota acció és vàlida, tothom balla, pinta, etc. molt bé. Sempre respectem els altres. L'educadora ha d'estar present, escoltar, engrescar, però sobretot observar amb atenció les reaccions dels alumnes. Ha d'estar en constant reflexió per ajustar-se a les necessitats dels infants, per si calen canvis o s'han de repetir les activitats.
Escoles/instituts implicats	Escola Infantil Municipal Passeig de les Oques (Castelló d'Empúries).
Contacte	Pilar Yglesias Vicens, pyglesia@xtec.cat

Projecte	La Dansa als Centres d'Educació Especial
Impulsors del projecte	Maria Angelats Planas
Destinataris	Alumnes de Centres d'Educació Especial o ordinària i professionals d'aquests centres.
Resum projecte	El projecte permet treballar el moviment com una forma d'estructuració, expressió, comunicació i llenguatge, que els nens i nenes d'educació especial sovint en van força mancats. El projecte permet treballar el cos, com a una eina de comunicació, que els ajuda en les seves relacions i comunicació amb l'entorn.
Objectius	<p>Millorar el benestar personal.</p> <p>Millorar la consciència corporal.</p> <p>Desenvolupar el sentit del Self i autoafirmació del mateix.</p> <p>Desenvolupar l'autonomia en les conductes.</p> <p>Desenvolupar la confiança mitjançant el vincle amb el terapeuta.</p> <p>Desenvolupar la creació de vincles amb el grup (iguals i adults).</p> <p>Disminuir l'ansietat davant els canvis, l'espera, etc.</p> <p>Desenvolupar la consciència corporal, l'atenció i intenció dels seus moviments.</p>
Activitats	<p>CEE el Ventijol de Blanes, a tots els alumnes del centre, durant quatre cursos escolars.</p> <p>CEIP Silvestre Santaló a Salt: Nenes i nens de primer i segon dels quals n'era la tutora durant dos cursos escolars.</p> <p>Taller per pares i mares de l'escola, un curs escolar.</p> <p>CEE La Mare de Déu del Mont de Vilafant durant tres cursos escolars.</p> <p>Dos grups de classe junts amb discapacitats molt diferents.</p> <p>Formació als professionals.</p> <p>Tallers inclusius puntuals, amb alumnes del centre i d'altres de la comarca.</p> <p>CEE les Aigües de Mataró amb dos grups classe junts amb discapacitats molt diferents</p>
Escoles/instituts implicats	CEE el Ventijol de Blanes, CEIP Silvestre Santaló a Salt, CEE La Mare de Déu del Mont de Vilafant, CEE les Aigües de Mataró, CEE Font de l'Abella (actualment)
Contacte	Maria Angelats Planas, marionaformiga@gmail.com

Projecte	Projecte cos i moviment a les escoles bressol
Impulsors del projecte	Graner- Centre de Creació del Cos i el Moviment de Barcelona i Mercat de les Flors - Centre de les Arts del Moviment, amb la col·laboració de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB).
Destinatari	Escoles Bressol Municipals de Barcelona
Resum projecte	<p>Un projecte que té com a finalitat la formació per a les educadores de les escoles bressol municipals i pretén atendre a tot el context educatiu de l'escola bressol: mestres, infants i les seves famílies.</p> <p>Es desplega amb una durada de dos cursos lectius, amb una proposta de continuïtat amb un tercer any de consolidació.</p> <p>S'organitza al voltant d'una formació vivencial (8 hores) per a totes les educadores, 7 assessoraments i acompanyaments personals a l'escola i una experiència artística: el primer any a l'aula i el segon any al "Festival El més petit de Tots". Perquè es pugui respectar, entendre, compartir i animar el moviment lliure de l'infant en la primera infància.</p>
Objectius	<p>Respectar, entendre, compartir i animar el moviment lliure de l'infant en la primera infància.</p> <p>Descobrir i aprofitar totes les potencialitats de moviment que té el cos, tenint present cadascun dels estadis de creixement en què es troba l'infant a cada moment.</p> <p>Aprendre i descobrir noves metodologies i recursos per introduir la dansa, el moviment i l'art a l'escola.</p> <p>Utilitzar i aprendre del moviment i la dansa com a llenguatge i eina de comunicació.</p>
Activitats	S'organitza al voltant d'una formació vivencial (8 hores) per a totes les educadores, 7 assessoraments i acompanyaments personals a l'escola i una experiència artística: el primer any a l'aula i el segon any al "Festival El més petit de Tots".
Escoles/instituts implicats	En total 14 Escoles Bressol Municipals de Barcelona
Contacte	educatius@mercatflors.cat

Projecte	Tirabuixó
Impulsors del projecte	Sofia Asencio i Barbara Van Hoestenbergh
Destinatari	Escoles de primària (mestres i nens)
Resum projecte	Tirabuixó són unes taules de moviments amb música a realitzar de forma diària i habitual a l'escola, encaminats a preparar l'alumnat per aconseguir, d'una banda, una millor predisposició al treball, l'aprenentatge i la sociabilitat dins l'àmbit escolar; i de l'altra, una millor relació amb el seu cos i la seva emocionalitat. Les taules duren 7 minuts i es fan al principi del dia a l'aula amb el professor. És una rutina diària abans de començar a estudiar.
Objectius	<p>L'objectiu del Tirabuixó és diferent i complementari a les pràctiques que es fan a dintre del marc de l'assignatura d'educació física. No és una assignatura, és un hàbit saludable que es practica regularment i que repercuteix en tot el dia escolar.</p> <p>El propòsit és treure el "tap" de les congestions corporals. Fora tensions, nusos, postures obturadores i mals hàbits.</p> <p>Donar via a la respiració lliure, el moviment àgil, el relaxament corporal i el benestar en general per millorar l'aprenentatge i la convivència dels nens a l'escola.</p> <p>El plantejament del Tirabuixó pot semblar avui dia molt innovador i original. En realitat però és un projecte que veu de fonts que són més aviat clàssiques. Ja deien els romans "Mens sana in corpore sano". Per tant tirabuixó el que vol fer és normalitzar en l'àmbit de l'escola una idea i una pràctica que probablement mai hauria d'haver desaparegut.</p>
Activitats	<p>2013-2014 projecte pilot escola Joan Reglà (Bàscara)</p> <p>2014-2015 les 4 escoles rurals de la ZER Empordà i escola Joan Reglà (Bàscara)</p> <p>2015-2016 escola Joan Reglà (Bàscara) i escoles a la Garrotxa (per definir)</p>
Escoles/instituts implicats	Són 13 escoles: 1 escola de l'Alt Empordà: escola Joan Reglà de Bàscara; 12 escoles de la Garrotxa: Lluís Castells (Riudaura): La Bòbila (Les Preses), Parvulari (St. Esteve d'en Bas), Malagrida (Olot), Petit Plançó (Olot), Sant Roc (Olot), Pla de Dalt (Olot), Maria Reina (Olot), Castanyer (St. Joan Les Fonts), Escola Llar (Olot), Zer Llierca (Tortellà i Argelaguer), Escola Pia (Olot), Lluís Castells (Riudaura), La Bòbila (Les Preses), Parvulari (St. Esteve d'en Bas) Malagrida (Olot), Petit Plançó (Olot), Sant Roc (Olot), Pla de Dalt (Olot), Maria Reina (Olot), Castanyer (St. Joan Les Fonts), Escola Llar (Olot) Zer Llierca (Tortellà i Argelaguer), Escola Pia (Olot).
Contacte	Barbara Van Hoestenbergh, tiratirabuixo@gmail.com

INVENTARI DE PROJECTES SOBRE DANSA A L'ESCOLA

Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya.
Companyia de dansa Moviment Lantana.

Activitats d'experimentació i acostament al món de la dansa per a escoles i instituts, a l'Estruch (Sabadell)

A l'Estruch, fàbrica de creació de les arts en viu, l'alumnat de primària i secundària no només té l'oportunitat de veure de ben a prop com treballen els professionals de la dansa contemporània, sinó també de participar en els seus projectes creatius mitjançant diversos tallers. Una experiència educativa que enriqueix la percepció que els nens i nenes tenen de l'art, i dóna sentit a la tasca dels ballarins i coreògrafs que fan residència artística a l'Estruch.

Contacte: Salut Tarruell (Ajuntament de Sabadell) // Ada Cruz (Arca Temàtica), formacioestruch@ajsabadell.cat, www.lestruch.cat/#activitats_pedagogiques

Activitats pedagògiques i socials -Residència Centre Cívic Barceloneta

La companyia resident al Centre Cívic Barceloneta, Incepción Danza, realitza activitats pedagògiques i de dinamització social. Tallers de ritme i moviment per a nens i nenes d'escoles del barri, relacionats amb l'espectacle infantil de la companyia, i percussió per als joves dels instituts.

Contacte: Elena Garcia, incredacion@incredacion.com, www.incredacion.com

AGITART'educa

És la base de totes les activitats educatives relacionades amb l'ensenyament de la dansa i el moviment, dedicada especialment a oferir diverses oportunitats per a l'aprenentatge, el compromís i la participació, juntament amb prendre consciència del propi cos i adquirir hàbits saludables per al seu bon funcionament. Els objectius són:

1. Cultivar una cultura d'aprenentatge global mútuament respectuosa i proporcionar un espai per a tots els estudiants, de totes les edats i nivells, per tal de gaudir, participar i aprendre a través de la dansa contemporània.
2. Afavorir la involucració i col·laboració de tots els participants (alumnes, professors, pedagogs) per al bon funcionament de les activitats proposades.
3. Identificar i consolidar oportunitats per treballar amb institucions i artistes locals i regionals, amb el propòsit de millorar i ampliar l'oferta d'oportunitats per als professionals i no professionals.
4. Oferir un programa basat en intercanvis lingüístics i culturals, que en cas de funcionar favorablement, podrien ser posats en pràctica a escala nacional i internacional.
5. Presentar el treball del programa AGITART'educa a través d'espectacles amb la Companyia AGITART i durant el festival anual AGITART Figueres es mou.

Contacte: Roger Fernández Cifuentes, agitartfigueres@gmail.com, www.agitartcompanyia.com/ca/agitarteduca/

Creaciència

El projecte activa la creativitat i fomenta l'interès dels alumnes de primària cap a la ciència a través de representacions espaials o visuals a partir del moviment. Aquest projecte utilitza un model pedagògic dinàmic i reflexiu, atent a les capacitats individuals de cada alumne. Un ensenyament basat en l'alumne i que potencia la capacitat d'aprendre a aprendre. Fomenta el desenvolupament, les capacitats i habilitats de

pensament analític i creatiu. Facilita l'escolta del cos i s'adapta a les necessitats, interessos i habilitats de cada estudiant.

Contacte: Marcel Bassachs Birosta, Jordi Colomer Feliu i Dolors Cañabate
mbassachs@gmail.com, <http://www.movimentlantana.com>

Dansa a l'escola

L'Ajuntament de L'Hospitalet vol contribuir a l'èxit escolar dels infants amb necessitats educatives específiques, a través de la introducció d'activitats artístiques regulars a les aules d'aquells centres que els concentren.

Contacte: Núria Sempere, nsempere@l-h.cat, centredelesartsl-h.cat

Dansa a l'escola - Esbart Català de Dansaires. Montserrat Garrich

Tallers de dansa tradicional i/o balls de bastons. A més dels aspectes de ritme, música, moviment, etc., es treballa la dansa com a activitat col·lectiva en la qual tothom posa el seu gra de sorra, amb els valors de paciència, col·laboració, etc. Els tallers estan destinats a qualsevol nivell: parvulari, ensenyament primari o secundari. Amb una programació concreta per cada tram d'edat i nivell. La durada dels tallers s'adapta a les necessitats i a l'edat (al cicle superior de primària es poden fer de 45 minuts).

Montserrat Garrich, info@esbartcatala.org, <http://www.esbartcatala.org>

Dansa a les escoles

El projecte "Dansa a les escoles" és una proposta educativa que promou la globalitat entre les diferents àrees curriculars per mitjà d'un espectacle i un taller de dansa amb un treball previ i un treball posterior a l'escola.

Contacte: Montserrat Iranzo i Domingo,
miranzodomingo@gmail.com, www.dansalut.com

Dansa a les escoles

El projecte "Dansa a les escoles" pretén promocionar la dansa en l'àmbit escolar per donar a conèixer aquesta disciplina artística a través del seu vessant més creatiu, com a eina educativa que facilita la formació integral dels infants a la vegada que vol introduir la dansa en les opcions d'oci cultural de les futures generacions equiparant-la amb les arts visuals, plàstiques, música i altres arts escèniques com el teatre o el circ.

Contacte: Claudia G. Moreso - Cia. Mons Dansa
claudia@monsdansa.com, www.monsdansa.com

Dansa als cicles formatius

Sessions practico-teòriques per a futurs professionals, en actualitat estudiants de cicles formatius de grau mig i superior. L'objectiu principal és oferir una visió de la dansa on puguin adquirir instruments conceptuals i metodològics en relació al llenguatge del cos, i que estableixin connexions amb les competències curriculars de l'assignatura.

Contacte: Montserrat Iranzo i Domingo – Dansalut,
miranzodomingo@gmail.com, www.dansalut.com

Dansa Ara

Impulsada des del Programa 'L'escola fa esport a la ciutat' de l'Ajuntament de Barcelona, que pretén donar suport a la tasca educativa entorn al treball corporal. Dansa Ara és un projecte que apropa la dansa contemporània al professorat i l'alumnat de 2n de primària dels centres educatius de la ciutat de Barcelona, i que culmina en una jornada al Palau Sant Jordi on ballen els més de 6.000 nens i nenes participants.

Contacte: Haidé Garriga, hgarriga@bcn.cat, www.bcn.cat/esports

Educadansa

Educadansa ofereix un aprenentatge artístic, creatiu i cultural que repercuteixi d'una manera positiva en l'estat físic i emocional de cadascun de nosaltres. Amb aquest aprenentatge donem l'oportunitat de conèixer el món de la dansa i tot el que implica. Transmetem al nen/a l'energia de la dansa i el moviment, per tal d'aconseguir un millor rendiment des del punt de vista motriu, intel·lectual i emocional.

Contacte: Sandra Pallisera i Xesca Casagran,
info@educadansa.com, www.educadansa.com

El cos, la dansa, el moviment

Apostant per la innovació i la intervenció en projectes d'investigació artística, pedagògica i terapèutica, el cos, el moviment i els processos creatius com a focus. Amb el moviment als centres d'Educació Especial s'aposta per les noves tendències pedagògiques, estètiques i de creació, que tenen com a propòsit finançar la dansa com una manifestació cultural universal que està a l'abast de tots, difonent el valor del cos, el moviment i els processos creatius com a mitjà que facilita el canvi i el desenvolupament de qualitat de vida i autodeterminació.

Contacte: Mariona Angelats, marionaformiga@gmail.com

EMMCA - Projectes de dansa a les escoles i instituts d'Hospitalet de Llobregat

L'Escola de Música/Centre de les Arts d'Hospitalet de Llobregat produeix els projectes de dansa a les Escoles d'Hospitalet, dirigits per Constanza Brncic. Es tracta d'integrar un procés de creació en dansa i música contemporània durant tot un curs i en horari lectiu, amb la participació dels nois i noies, i la col·laboració de l'equip docent dels centres. El resultat és una peça escènica que es presenta en teatres professionals com ara el Mercat de les Flors, l'Auditori o el Teatre Joventut.

Contacte: Constanza Brncic
constanzabrncic@gmail.com, <https://constanzabrncic.wordpress.com/projects/>

Escena Secundària

Projecte impulsat per un grup de professors de secundària vinculats a les arts escèniques que vol acostar el circ i la dansa contemporanis a l'alumnat de secundària, portant artistes i companyies als instituts en format Residència, intercanvi, o oferint tallers o mostres i activitats que se'n deriven. D'aquesta manera es pretén fomentar la sensibilitat del públic adolescent cap a aquests llenguatges, i crear un diàleg entre el món educatiu i el món cultural amb l'enriquiment que això suposa.

Contacte: Natàlia Castellà i Joana Esteve, escenasecundaria@gmail.com

Explica Dansa

Un projecte pedagògic per a la creació i formació de públics, una eina pedagògica basada en accions-parlades que, amb un mínim de necessitats tècniques, s'adapta a diversitat d'espais i situacions. Dirigít a un públic transversal i pensat, especialment, per a joves (a partir 12 anys). Conduït per Toni Jodar i Beatriu Daniel.

Contacte: Beatriu Daniel, beatriu@explicadansa.com, <http://www.explicadansa.com>

Expressa't

Es fa una recerca en quant a possibilitats de moviment incidint a nivell terapèutic i en el procés d'ensenyament-aprenentatge a través d'un procés creatiu que culmina amb un espectacle. Es procura proporcionar un llenguatge d'expressió i coneixement vinculat a la comunicació i l'autoconeixement a través del moviment i la dansa. El projecte va dirigit a nens/es i joves amb TEA (Trastorn de l' espectre autista) i d' altres disminucions. Tot i això és extrapol·lable i beneficiós per a qualsevol persona.

Contacte: Alberto Lopera, jlopera@xtec.cat

Jugant amb la dansa

Projecte pedagògic que té com a finalitat principal apropar la dansa de manera pràctica als alumnes de primària de la població del Prat del Llobregat, amb total integració a l'horari escolar com a eina educativa.

Contacte: Xavier Martínez , info@ciamargomez.com, www.ciamargomez.com

La dansa a l'escola Mil·lenari

Al llarg de l'escolaritat els alumnes realitzen diferents tipus de dansa: clàssica, creativa, tradicional catalana i d'arreu del món, històrica, contemporània i moderna. A través de l'expressió corporal, el ritme i la musicalitat l'infant pren més consciència de si mateix i dels altres, alhora que s'aguditza la seva sensibilitat.

Contacte: Susanna Suesa, ssuesa@xtec.cat, blocs.xtec.cat/muda2/

La Dansa a l'escola, un somni fet realitat

El projecte està vinculat a l'àrea d'Educació Física i de Música però és un projecte amb entitat pròpia. El llenguatge del cos i de la dansa està molt present a l' escola. Improvisen, observen, experimenten amb el cos, deixen fluïr les emocions i les sensacions, es fixen en la importància de la mirada i l'escolta, del contacte, del temps, l'espai, el ritme, etc. Coneixen millor el cos (orgànic, energètic i mental) i no s'obliden de la tradició.

Contacte: Mònica Marín, mmarin33@xtec.cat, www.miquelmartipolsabadell.cat

La Dansa al Projecte Muda't (Música, Dansa i Teatre) del Departament d'Arts Escèniques de l'Escola Garbí-Pere Vergés d'Esplugues de Llobregat

Des de 2006, a través de l'Escola Municipal de Música "Centre de les Arts", diverses escoles de primària (8 en aquest moment) es singularitzen per la seva pràctica musical (orquestral o de banda), de dansa o teatre. Amb la voluntat d'educar el conjunt de l'alumnat en i a través de l'art, l'Escola Garbí-Pere Vergés d'Esplugues de Llobregat compta, des del curs 2011-2012, amb la dansa com a matèria curricular obligatòria a les etapes d'Educació Primària i al primer cicle d'Educació Secundària Obligatòria i,

com a matèria optativa, al segon cicle d'ESO i Batxillerats. Conjuntament amb el teatre, la música i la plàstica, la dansa ha passat a tenir una presència creixent i consolidada dintre de la comunitat educativa, de manera que, actualment parlar de dansa i educació forma part de la normalitat del seu dia a dia.

Contacte: Xènia Gumà Marimon, xguma@escolesgarbi.cat, www.escolagarbi.cat

La dansa: una eina més en les ciències socials

El projecte integra la dansa, de manera teòrica i pràctica, com a eina per al treball curricular de la matèria de Ciències Socials a primer cicle d'ESO i a 1r curs de batxillerat.

Contacte: David Gallardo, dgallar3@xtec.cat. Institut Miquel Martí i Pol de Roda de Ter, <https://sites.google.com/a/xtec.cat/dansa-i-ciencies-socials/>

La fada de les 4 estacions

Projecte de dansa educatiu realitzat per professionals de la Dansa. Espectacle de dansa-teatre infantil adaptat a la Llengua de Signes Catalana. S'han fet funcions per a Escoles d'Educació Especial concertades amb Ajuntament de Blanes i C.Cívic el Prat. Actualment la producció està parada per falta de suport econòmic.

Contacte: Josep Mª López, danza@josemarialopez.net, <http://www.danzairoco.com>

La Pe i el Cordi fan ballar a l'escola

El projecte treballa la sensibilitat artística dels alumnes mitjançant el llenguatge corporal i musical. Vol potenciar la relació i la comunicació no verbal amb els companys utilitzant la dansa i la música com a vincle comunicador, i afavorir i motivar l'autoestima, per tal de poder resoldre reptes personals.

Contacte: Teresa Agudé Tarés, maguade4@xtec.cat

Matemàtiques i moviment, M&M

El projecte va adreçat a alumnes de primària i té l'objectiu d'ensenyar als alumnes conceptes i continguts de matemàtiques a través del moviment. Es fa especial atenció al desenvolupament de la intel·ligència lògico-matemàtica i la intel·ligència cinestètica-corporal. També integra les intel·ligències intra i interpersonal. Es porta a terme formació per a mestres de primària i formació per a alumnes dels tres cicles de primària, a través de tallers vivencials, portats a terme en espais dinàmics. Es posa l'atenció en el desenvolupament de competències curriculars a través d'unes activitats d'aprenentatge. Es basa en el desenvolupament d'intel·ligències múltiples de Howard Gardner.

Contacte: Marcel Bassachs Birosta, mbassachs@gmail.com, www.movimentlantana.com

Mira Capacitats per la dansa

Des de l'Associació treballen la dansa integrada i adaptada i la porten a espais com fundacions o escoles d'educació especial, amb la intenció de donar l'oportunitat a persones amb discapacitat o risc d'exclusió social de gaudir de la dansa.

Contacte: Irene Lama/Mabel Salguero, miradansa@gmail.com, www.miradansa.org

Moianès en dansa

El projecte vol apropar la dansa, el teatre físic i el moviment escènic a infants i joves de la comarca del Moianès. L'activitat es pot desenvolupar de diverses formes: Extraescolar: en espais i escoles municipals de la comarca. En horari lectiu a les aules: fent tallers de dansa cognitiva i dansa creativa per a diverses edats i nivells com a competència educativa. En format de teatre: aportant "tastets" de petits espectacles. En format assaig obert: assistint in situ a un assaig de producció d'un espectacle i participant després en un debat obert amb els creadors.

Contacte: Núria Serra Torrent, nsdanza@outlook.es, <http://www.miradansa.org>

MUS-E

Cada curs escolar, dins del projecte MUS.-E de la Fundación Yehudi Menuhin, l'alumnat del centre treballa amb el/la tutor/a i amb un artista en actiu del món de la dansa i del teatre. Per acabar es crea una macrodansa, en la qual hi intervenen tot l'alumnat i professorat del centre. El dia de Sant Jordi es presenta a les famílies, que després s'incorporen a la dansa.

Contacte: Nanda Botinas, escolaperu@gmail.com, www.calmaiol.cat

Planters ConArte Internacional

El Projecte Planters és una proposta educativa per afavorir el canvi social cap al respecte, la igualtat i la solidaritat, a través de les capacitats educatives de les arts.

Contacte: Gemma Carbó Ribugent,
conarteinternacional@gmail.com, conarteinternacional.net

Projecte Comunitari de l'Antic Teatre

El projecte comunitari de l'Antic Teatre amb els seus veïns consisteix en la realització de tallers de dansa i moviment dirigits a la gent gran, i la presentació de mostres artístiques de forma regular durant l'any. L'objectiu és fer accessible el llenguatge i l'expressió artística de la dansa, amb els beneficis que pot tenir en relació a la inclusió i cohesió social. De la mateixa manera, es fan més visibles les necessitats i formes d'expressió de la gent més invisible del barri: la gent gran. El projecte també inclou diferents activitats per a fomentar la relació intergeneracional, entre els més grans i els més joves del barri. És en aquesta línia que estan començant a treballant amb les escoles del barri de Ciutat Vella. També estan preparant altres projectes relacionats amb les escoles del barri, que es començaran a desenvolupar l'any 2016.

Contacte: Imma Romero,
comunicacio@anticteatre.com, <http://www.anticteatre.com/projectecomunitari>

Projecte escola bressol. Cos i moviment 0-3

El projecte té com a finalitat la formació per a les educadores de les escoles bressol municipals i pretén atendre a tot el context educatiu de l'escola bressol: mestres, infants i les seves famílies. Es desplega amb una durada de dos cursos lectius, amb un tercer any de consolidació. S'organitza al voltant d'una formació vivencial (8 hores) per a totes les educadores, 7 assessoraments i acompanyaments personals a l'escola i una experiència artística: el primer any a l'aula, i el segon any al "Festival El més petit de Tots". Perquè es pugui respectar, entendre, compartir i animar el moviment lliure de l'infant en la primera infància.

Contacte: Montserrat Ismael Biosca, educatius@mercatflors.cat,
<http://mercatflors.cat/ciclesifestivals/escola-bressoleducacio-infantil-2015-16/>

Projecte Escoles Tàndem

Un projecte que treballa en xarxa i on es posen a l'abast de l'escola recursos artístics i experiències amb interlocució directa amb creadors. Amb una durada total de tres anys, el projecte Tàndem Escola Bàrkeno – Mercat de les Flors pretén crear un lloc ampli i sensible on el llenguatge de la dansa i les arts del moviment siguin vehicle alhora que matèria, i descoberta alhora que vivència.

Contacte: Montserrat Ismael Biosca i Cristina Alonso, educatiu@mercatflors.cat, <http://mercatflors.cat/ciclesifestivals/educacio-infantil-i-primaria-2015-16/>, www.bcn.cat/barkeno/, www.escolestandem.com

Projecte Mou-te!

Mou-te, vol fomentar la integració de l'alumnat nouvingut i millorar les relacions interculturals en els centres educatius, alimentant la cohesió social mitjançant un treball de creixement personal a través de la dansa i el circ. Les persones beneficiàries del projecte són: infants i joves dels centres educatius públics, amb un alt percentatge d'alumnat que ha viscut un procés migratori. Aquests centres estan ubicats en els barris de la ciutat amb més problemàtiques socials per a treballar la convivència.

Contacte: Juliana Bacardit i Garriga, secretaria@memcat.org, www.memcat.org

Sudansa

Programa de desenvolupament de les pràctiques coreogràfiques a les escoles d'Infantil, primària i instituts. Sudansa proposa tallers de creació coreogràfica a les escoles que enllacin el treball de creació d'una companyia amb el treball a l'escola en un procés de construcció i d'influència recíproca.

Contacte: Lynda Miguel, associacio.sudansa@gmail.com, <http://sudansa.com>

Tallers creatius

Sessions de psicomotricitat on hi tenen cabuda activitats de moviment, dansa, expressió, i música. L'eix que les enllaça és la dansa. La intenció és que els infants es trobin en un espai preparat, pensat i amb el material escollit a la seva disposició. Ells/es són els protagonistes de les seves decisions i accions.

Contacte: Pilar Yglesias, pyglesia@xtec.cat, www.castello.cat

Tallers de dansa

El taller de dansa es focalitza en la dansa creativa. El taller de Dansa engloba tot un seguit d'objectius i propòsits que ajuden al desenvolupament psicomotriu del nen i nena i, a la vegada, complementa la seva formació en altres àrees educatives.

Contacte: Ester Forment, esterforment@yahoo.es, www.esterforment.com

Taller de dansa per a escoles i instituts

El projecte consisteix en la realització de tallers de dansa a escoles i instituts de l'Anoia. S'hi treballen 4 disciplines: Iniciació a la dansa clàssica, dansa creativa, dansa estilitzada, i treball físic i educació postural.

Contacte: Elena Bernal Sanchez, carobern2@gmail.com, www.anoia.cat/escoladedansa

T.E. Dansa

Projecte educatiu on els nens i joves tenen un contacte directe amb la dansa contemporània. Es realitza mitjançant classes dins l'horari lectiu durant tot el curs, i presentant espectacles de dansa contemporània dins la programació estable al teatre municipal.

Contacte: Nuria Botelle, formacio@cobosmika.com, <http://www.cobosmika.com>

Tirabuixó

Tirabuixó són unes taules de moviments amb música a realitzar de forma diària i habitual a l'escola, encaminades a preparar l'alumnat per aconseguir, d'una banda, una millor predisposició al treball, l'aprenentatge i la sociabilitat dins l'àmbit escolar; i de l'altra, una millor relació amb el seu cos i la seva emocionalitat. Les taules duren 7 minuts i es fan al principi del dia a l'aula, amb el professor. És una rutina diària abans de començar a estudiar.

Contacte: Barbara Van Hoestenbergh, tiratirabuixo@gmail.com, tiratirabuixo.wordpress.com

Tot Dansa

El projecte educatiu Tot Dansa, dut a terme conjuntament entre l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona, el Mercat de les Flors i l'Institut del Teatre des de fa nou anys, incorpora enguany una novetat: la participació en directe de l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya. Els objectius que persegueix aquesta iniciativa municipal són promoure el llenguatge artístic i la dansa entre l'alumnat d'ESO i Batxillerat, ser una eina educativa pel professorat, aprofitant els recursos que pot oferir la dansa dins l'aula per promoure-la com una experiència positiva, personal i col·lectiva.

Contacte: Montserrat Ismael Biosca, educatius@mercatflors.cat, <http://mercatflors.cat/projecte-tot-dansa-tots-dansen-2014-15/>

Un conte col·lectiu a través de la literatura, la plàstica i la dansa

Inspirats per la iniciativa Balla'm un llibre, impulsada per l'APdC per al Dia Internacional de la dansa 2015, l'Escola Rambleta es posa en contacte amb HMD. Juntament amb l'escola es planifica i s'organitzen els diferents tallers que conclouran amb la posada en escena oberta a les famílies. Aquests tallers es proposen com una primera aproximació dels alumnes a l'expressió corporal, la interpretació amb el cos i la dansa creativa, sempre utilitzant els contes com a base d'inspiració.

Contacte: Neus Ledesma i Andrea Just, handmadedance@gmail.com, www.handmadedance.org

Vídeo-Dansa a l'Aula: La performance i l'espai arquitectònic

El projecte va ser abordat interdisciplinàriament, de manera que les àrees implicades han estat: música, plàstica, llengua i coneixement de l'entorn natural i social. Entre els seus objectius es va plantejar observar quins factors motivacionals, preformatius i d'aprenentatge cultural es produïen al llarg del procés de creació coreogràfica. El resultat va ser l'elaboració d'un vídeo-dansa (utilitzant la tècnica de la pantalla verda) a partir de l'anàlisi d'imatges amb monuments o edificis arquitectònics rellevants tant per la seva història com pel seu valor estètic i cultural.

Contacte: María Fernanda Viñas, fernandanza@hotmail.com, www.laginesta.com

Vivaldi Dansa

Espectacle de Dansa clàssica per a públic escolar, basat en la partitura íntegra de Les Quatre Estacions de Vivaldi.

Contacte: Anna Arboix, annaarboix@gmail.com, <http://www.annaarboix.com>

La Jornada “Dansa a l’Escola” va tenir lloc a la ciutat de Banyoles el 14 de desembre de 2015, i l’organitzen conjuntament l’Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya i la companyia de dansa Moviment Lantana, amb el suport de la Universitat de Girona, que edita aquesta publicació.

Aquesta publicació, **Dansa a l’escola**, recull les principals i més innovadores experiències d’arreu de Catalunya que es porten a terme a les escoles i instituts. Impliquen una millora en la innovació docent, pel fet que moltes d’aquestes propostes es basen en el treball i avaluació de les competències bàsiques del marc de referència curricular a les escoles i instituts i alhora fan una especial atenció a les necessitats de la comunitat educativa, amb l’alumne en el centre de la relació ensenyament-aprenentatge. Moltes d’aquestes experiències recullen pràctiques i activitats d’aprenentatge cooperatives, liderades per agents de l’ecosistema educatiu amb diferent perfil: mestres d’escola, professors d’institut, educadors socials, treballadors socials, ballarins, coreògrafs, etc.

Les sinergies entre els agents que desenvolupen dansa a l’escola s’inspiren en el principi de la significació, és a dir, es proposen i s’apliquen experiències d’aula que generen construcció d’instruments, activitats i estratègies orientades a fer que els aprenentatges siguin més significatius. Amb tot, es plantegen aquestes primeres jornades de dansa a l’escola per tal d’establir un mapa de bones pràctiques al voltant de la dansa a l’escola i per debatre quins projectes es porten a terme actualment a l’escola, quins són els aprenentatges derivats de la pràctica de la dansa a les escoles i als instituts, quin ha de ser el perfil de l’especialista –a més dels mestres– que imparteix dansa a l’escola, quines són les metodologies més adients per implementar projectes de dansa a l’escola i quines avaluacions produeixen un coneixement més efectiu de l’aprenentatge de tots els agents de l’ecosistema educatiu.